151. Perjantaina 26 päivänä marraskuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia S.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta 4464

Hallituksen esitys n:o 180/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 17

2) Ehdotus huumausainelaiksi 4465

Hallituksen esitys n:o 216/1992 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3

Kolmas käsittely:

3) Ehdotus laiksi Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 a ja 3 b §:n muuttamisesta 4466

Hallituksen esitys n:o 156
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 17

4) Ehdotus laiksi elokuvaverolain kumoamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 121
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57

Toinen käsittely:

5) Ehdotus laiksi hovioikeuden päätösvaltaisen kokoonpanon väliaikaisesta muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 140
Lakivaliokunnan mietintö n:o 23

S.

6) Ehdotukset laeiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista, leimaverolain 97 a §:n, kehitysalueiden veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n sekä merenkulun veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta 4466

Hallituksen esitys n:o 199
Lakialoite n:o 45
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 61

7) Ehdotus laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta 4468

Hallituksen esitys n:o 207
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12

8) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden markkinointirahastosta 4473

Hallituksen esitys n:o 273
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22

9) Ehdotukset laiksi työttömyysturvalain 25 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta sekä työttömyysturvalain 25 §:n muuttamisesta 4468

Hallituksen esitys n:o 233
Lakialoite n:o 35/1992 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 42

10) Ehdotus laiksi kansaneläkelaissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1994 4473

Hallituksen esitys n:o 248
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 43

S.

11) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1994 ja työntekijäin työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa 4484

Hallituksen esitys n:o 247
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 44

12) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain sekä tapaturmavakuutuslain muuttamisesta 4470

Hallituksen esitys n:o 282
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 45

13) Ehdotukset laeiksi kaupparekisterilain ja toiminimilain 1 §:n muuttamisesta 4484

Hallituksen esitys n:o 246
Talousvaliokunnan mietintö n:o 46

14) Ehdotukset laeiksi osuuspankkilain ja rahoitustarkastuslain 2 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 219
Talousvaliokunnan mietintö n:o 47

15) Ehdotus laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta 4471

Hallituksen esitys n:o 277
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

16) Ehdotukset laeiksi Suomen Hallitusmuodon, valtiopäiväjärjestyksen sekä valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta 4485

Hallituksen esitys n:o 317/1992 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10
Suuren valiokunnan mietintö n:o 2

S.

17) Ehdotukset laeiksi alueiden kehittämisestä ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 4489

Hallituksen esitys n:o 99
Toivomusaloitteet n:ot 170—172, 175, 179, 182, 191, 196, 204, 205, 207, 213, 217, 219, 238, 239, 241, 248, 260, 264 sekä 266—268/1991 vp ja 45, 47, 53, 55, 56, 58 sekä 61/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 20
Suuren valiokunnan mietintö n:o 3

18) Ehdotus laiksi yritystuesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 100
Talousvaliokunnan mietintö n:o 45

19) Ehdotukset laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä ja laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 208
Toivomusaloite n:o 1156/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 30
Suuren valiokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen käsittely:

20) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta 4491

Hallituksen esitys n:o 89
Lakialoite n:o 35
Toivomusaloitteet n:ot 19 ja 41
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62

21) Ehdotus laiksi hätäkeskuksia koskevasta kokeilusta ..... „

Hallituksen esitys n:o 193
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 22

22) Ehdotukset laeiksi ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain

S.

3 §:n ja Autorekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta sekä ajoneuvohallinnosta 4491

Hallituksen esitys n:o 180
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 13

23) Ehdotus laiksi puolustushallinnon rakennuslaitoksesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 174
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 2

24) Ehdotus laiksi rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta 4492

Hallituksen esitys n:o 152
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 23

Esitellään:

25) Ed. M. Pietikäisen ym. lakialoite n:o 51 laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta „

Pöydällepanoa varten esitellään:

26) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksestä laiksi tasavallan presidentin palkkiosta (HE 253) ..... „

27) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksestä tasavallan presidentin eläkeoikeudesta (HE 254)..... 4493

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 63 hallituksen esityksen johdosta laiksi korkotulon lähdeverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 132) ..... „

29) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 64 laiksi eräistä ajoneuvoista suoritettavasta ajoneuvoverosta (HE 218) ..... „

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Biaudet, Dromberg, Hurskainen, Häkämäläinen, Jaakonsaari, Jouppila, Juhantalo, Kaarilahti, Kemppainen, Kohijoki, Koskinen, Leppänen J., Markkula, Näsi, Ranta, Rehn O., Riihijärvi, Tiuri, Viljamaa ja Vähäkangas.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. O. Rehn sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Jaakonsaari, Ranta ja Viljamaa.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 559, 564, 565 ja 567—569. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsenet

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Renko vapautusta ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

Eduskunnan pankkivaltuuston jäsenet

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Mattila vapautusta eduskunnan pankkivaltuuston jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi antaa eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi valita uusi jäsen eduskunnan pankkivaltuustoon toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi vapautuksen saaneen sijaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Sasi: Herra puhemies! Eduskunnan valitsijamiehille ilmoitetaan, että valitsijamiesten kokous pidetään tiistaina 30 päivänä marraskuuta 1993 kello 13.30 suuren valiokunnan kokoushuoneessa. Kokouksessa suoritetaan eduskunnan pankkivaltuuston täydennysvaali.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Muutos päiväjärjestykseen

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että 9), 12) ja 15) asia käsitellään heti 7) asian jälkeen.

---

1) Ehdotus laiksi rikoslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 180/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 17

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 17. Yleiskeskustelu julistettiin eilen pidetyssä varsinaisessa täysistunnossa päättyneeksi.
Yleiskeskustelussa on ed. Polvi ed. Hassin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy lakivaliokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Polven ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 63 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 23. (Ään. 1)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt lakivaliokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

16 luvun 19 § ja luvun otsikko sekä 32 luvun 1, 4 ja 6 a § sekä luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

50 luvun 1 §

Keskustelu:

Ed. Vuoristo: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saa sen muodon, joka on mietinnön I vastalauseessa ja joka siis merkitsee rangaistuksen kiristämistä suhteessa valmistukseen, maahantuontiin ja myymiseen sekä rangaistuskäytännön huumausaineen käytön kohdalla pysyvän ennallaan mutta mahdollistaa poliisin suorittaman henkilötarkastuksen epäilyn yhteydessä.

Ed. Luhtanen: Herra puhemies! Kannatan ed. Vuoriston tekemää ehdotusta.

Ed. Polvi: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saa sen muodon, joka on esitetty valiokunnan mietintöön liitetyssä II vastalauseessa.

Ed. Hassi: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Polven tekemää ehdotusta.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vuoristo ed. Luhtasen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen muodon kuin on I vastalauseessa.
Ed. Polvi on ed. Hassin kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen muodon kuin on II vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Vuoriston ja ed. Polven ehdotusten välillä.

Ed. Vuoriston ehdotus "jaa", ed. Polven ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 33 ei-ääntä, 32 tyhjää; poissa 21. (Ään. 2)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Vuoriston ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Vuoriston ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Vuoriston ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 37 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 19. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

50 luvun 2—6 § hyväksytään keskustelutta.

50 luvun 7 §

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin näin kuuluvana: "Huumausaineen käytöstä voidaan sen lisäksi, mitä rikoslain voimaanpanemisesta annetussa asetuksessa tai tässä laissa säädetään, jättää syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos tekijä osoittaa hakeutuneensa ja sitoutuneensa sosiaali- ja terveysviranomaisten hyväksymään hoitoon eikä tärkeä yleinen etu vaadi syytteen ajamista tai rangaistukseen tuomitsemista."

Toisin sanoen hoitoon hakeutuminen porkkanana säilytetään, mutta yksityisten huumeluolien perustaminen kielletään. Tämä on keskeinen sisältö tässä muutoksessa.

Ed. Kaarilahti: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä poistetaan kokonaan, mikä merkitsee, että toimenpiteistä luopuminen huumeiden käyttöön liittyvissä rikoksissa tapahtuu nykyisen, vuonna 91 voimaan tulleen rikoslain yleisten säännösten puitteissa.

Mikäli tämä hylkäysehdotus ei mene läpi, niin varmuuden vuoksi kannatan ed. Aittoniemen tekemää muutosehdotusta.

Toinen varapuhemies: Ed. Kaarilahti, jos ehdotatte pykälän poistoa, ette voi samalla kannattaa ed. Aittoniemen ehdotusta. Vaihtoehtoisia ehdotuksia ei voi tehdä.

Ed. Jurva: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Jurvan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Ed. Kaarilahti on ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Kun ed. Kaarilahden ehdotusta ei ole kannatettu, se raukeaa.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 31 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

50 luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus huumausainelaiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 216/1992 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—14 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 a ja 3 b §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 156
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 17

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi elokuvaverolain kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 121
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi hovioikeuden päätösvaltaisen kokoonpanon väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 140
Lakivaliokunnan mietintö n:o 23

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 23. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laeiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista, leimaverolain 97 a §:n, kehitysalueiden veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n sekä merenkulun veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 199
Lakialoite n:o 45
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 61

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 61. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykseen sisältyy pari pahaa kauneusvirhettä.

Ensimmäinen koskee sitä, että lain valmistelussa ei lainkaan otettu huomioon pientonnistoa merenkulun osalta. Se on valmisteltu lähinnä vain suurtonniston lobbauksen ja näkemyksen mukaisesti. Käsiteltäessä verojaostossa toki kuultiin myös pientonniston näkemyksiä. Siinä kävi ilmi, että hallituksen esitys syrjii pientonnistoa ja suosii suurtonnistoa. Kun aika ei antanut myöten valmistella tähän yhteyteen sellaisia poistopykäliä, joissa merenkulun elinkeino olisi otettu tasapuolisesti huomioon, niin tyydyimme tekemään tästä yksimielisen ponnen, elikkä siltä osin sitten tästä selvitään, jos valmistelu tätä tahtoa noudattaa.

Toinen kauneusvirhe liittyy matkailuun, kun tässä sallitaan korotetut poistot uusien matkailuyritysten perustamiseen ja matkailuyritysten olennaiseen laajentamiseen. Suomessahan on jo

tällä hetkellä matkailutoiminnassa monilla alueilla ylikapasiteettia ja matkailuyritysten käyttöasteet ovat hyvin matalia. Tästä syystä korotetun poiston käyttöoikeus tulisi rajoittaa sellaiseen matkailuyritystoimintaan, joka ei lisää alueella ylikapasiteettia.

Arvoisa puhemies! Tältä osin tulen tekemään I vastalauseen mukaisen perustelulausumaesityksen tämän lain kolmannessa käsittelyssä.

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Lakiesityksessä esitetään kehitysalueiden investointien poisto-oikeuksien merkittävää supistamista, jopa niin merkittävää supistamista, että ne periaatteessa menettävät merkityksensä. Poisto-oikeuksien laajentaminenhan kehitysalueilla on ollut osa kehitysaluepolitiikkaa. Niillä on ollut tarkoituksena edistää yritysten sijoittumista kehitysalueelle ja sitä kautta tietysti olla edesauttamassa kehitysalueiden työllisyyden myönteistä kehittämistä.

Lakiesityksessä poisto-oikeudet kuitenkin supistetaan niin olemattomiksi, että lain tarkoitus periaatteessa vesittyy. Lakiesityksellä on tarkoitus poisto-oikeutta lyhentää nykyisestä viidestä vuodesta kolmeen vuoteen. Toisaalta esitys pitää sisällään sen, että kehitysalueillakaan ei hyväksyttäisi enää vapaita poistoja. Kolmanneksi vielä lain soveltamisaluetta supistetaan merkittävästi.

On kuitenkin aivan selvää, että uusi investointi ei useinkaan ensimmäisinä vuosina tuota lainkaan, ei erityisestikään kehitysalueilla, missä yritykset muutenkin toimivat melko paljon huonommissa oloissa. Kun poisto-oikeuden aikaa lyhennetään nykyisestä viidestä kolmeen vuoteen, se merkitsee käytännössä, että monetkaan yritykset eivät pääse poisto-oikeuksista nauttimaan lainkaan.

Esitykseen sisältyy myös maininnat matkailusta, niin kuin ed. Luukkainen täällä jo totesi, mutta matkailun osalta olen kyllä hieman toisilla linjoilla kuin ed. Luukkainen sen vuoksi, että nimenomaan Pohjois-Suomessa matkailu on juuri meidän teollisuuttamme. Muuta teollisuuttahan siellä ei merkittävästi ole. Matkailulla on siellä sen vuoksi erittäin keskeinen asema.

En kiellä lainkaan sitä eikä vasemmistoliittokaan kiellä, etteikö matkailussa ole tehty virheinvestointeja. On rakennettu ylikapasiteettia jne. Kaikki matkailuyritykset eivät läheskään ole menestyviä. Sitä on turha kenenkään kieltää.

Mutta kun tässä laissa käsitellään myöskin matkailuyritysten kunnostamista ja laajentamista, niin on aika lailla kummallinen asia, jos sitä meidän teollisuuttamme ei haluttaisikaan lainkaan näiden poisto-oikeuksien piiriin. On aivan selvä asia, että matkailuyrityksistä kehitysalueilla kumminkin monet ovat menestyviä ja toimivia. On aivan luonnollista, että kyllähän niitä silloin pitää kohdella niin kuin muitakin yrityksiä eikä voida kategorisesti rajata kaikkia matkailuyrityksiä tällaisten tukimuotojen kuin esimerkiksi poisto-oikeus ulkopuolelle.

Ei kenelläkään varmasti tässä salissa, ei meillä kehitysalueidenkaan ihmisillä, ole tarkoitus rakentaa enää lisää ylikapasiteettia vaan nimenomaan turvata toimivien matkailuyritysten menestyminen jatkossakin ja niiden kehittäminen niin, että ne pystyvät kilpailussa olemaan mukana. Mielestäni on aivan selvää, että kyllä markkinat tänä päivänä pitävät huolen siitä, ettei enää rakenneta ylikapasiteettia, ei rakenneta lisää kylpylöitä ja korpihotelleita, kun niissä on kerran epäonnistumisia nähty. Varmasti rahoittajat tulevat pitämään huolen, ettei tällaista lisärakentamista tapahdu. En usko, että KTM, Kera tai muut rahoittajatahot olisivat luotottamassa tämän kaltaisia yrityksiä enää.

On selvää sekin, että on tullut konkursseja, matkailuyrityksillä on vaikeuksia, mutta jos me rupeaisimme sillä perusteella, että matkailuyrityksiä on mennyt konkurssiin, rajaamaan näitä tukimuotoja niin, että ne eivät koskisi matkailuyrityksiä, niin mitähän yrityksiä me yleensä tässä maassa voisimme enää tukea? Tuntuu siltä, että lähes jokaisella toimialalla on tapahtunut konkursseja ja epäonnistumisia, ja tällä kriteerillä voitaisiin aivan hyvin eduskunnassa päättää, ettei mitään yritystoimintaa koskaan eikä ikinä enää tässä maassa tueta.

Arvoisa puhemies! Näillä lyhyillä perusteluilla haluan sanoa sen, että tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään ensimmäiseen lakiehdotukseen muutoksen, joka tarkoittaa sitä, että kehitysalueiden yrityksille sallittaisiin edelleenkin vapaat poistot ja poistoaika olisi nyt esitetyn kolmen vuoden sijasta viisi vuotta.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Apukalle. Matkailuyrityksillähän on edelleenkin täysin normaalit poisto-oikeudet kuten muillakin yrityksillä. Tässä laissahan on vain kyse siitä, että niille annetaan korotetut poisto-oikeudet. Minusta niiden avulla ei pidä houkutella ylikapasiteettia, ei matkailualalle eikä millekään muullekaan alalle.

Itse esitän perustelulausumaksi, että katsottaisiin se, että ei anneta näitä korotettuja poisto-

oikeuksia sellaisille matkailuyrityksille tai sellaiseen matkailuyritystoimintaan, joka lisää ylikapasiteettia. Se ei mitenkään estä perustamasta uusia matkailuyrityksiä eikä laajentamasta matkailuyrityksiä, antamasta näitä korotettuja poisto-oikeuksia silloin, kun kyseessä ovat tapaukset, jotka eivät lisää ylikapasiteettia. Tuskinpa kukaan tässä maassa haluaa enää ylikapasiteettia matkailualalle.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—4 § hyväksytään keskustelutta.

5 §

Keskustelu:

Ed. A p u k k a : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen muodon kuin on II vastalauseessa.

Ed. R. A h o : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Apukan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Apukka ed. R. Ahon kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Apukan ehdotus "ei".

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 25 ei-ääntä; poissa 37. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6—8 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvien

toisen lakiehdotuksen 97 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

neljännen lakiehdotuksen 6, 8 a ja 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 207
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 9, 10, 12—18 ja 20 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

---

9) Ehdotukset laiksi työttömyysturvalain 25 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta sekä työttömyysturvalain 25 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 233
Lakialoite n:o 35/1992 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 42

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 42. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Eilen ensimmäisessä käsittelyssä perus-

telin meidän ehdotustamme, joka merkitsee hallituksen esityksen hylkäämistä ja joka toisessa käsittelyssä tarkoittaa sitä, että haluamme työttömyysturvalain 25 §:n kirjoittaa sellaiseen muotoon, että hallitus ei voi harkintansa mukaan korottaa työttömyyspäivärahoja tai jättää korottamatta. Hallituksella tosiasiassa sellaista harkintavaltaa ei ole, mitä se nyt on käyttänyt. Me ehdotamme, että 25 § kirjoitetaan samalla tekniikalla kuin indeksipykälät on eläkelaissa kirjoitettu eli että vuosittain tehdään indeksipisteiden mukaiset korotukset työttömyyspäivärahoihin.

Nykyään korotus koskee vain peruspäivärahaa ja kun ansiopäivärahan pohjalla on peruspäiväraha, niin ansiopäivärahoihin indeksikorotukset tulevat vain osittaisina. Erittäin tärkeää olisi se, että myös ansiopäivärahan perusteena olevassa palkassa tehtäisiin indeksikorotukset, joita nyt ei tehdä, sillä pitkään jatkunut työttömyys merkitsee automaattisesti myös ansiopäivärahan alenemista.

Herra puhemies! Tässä vaiheessa ehdotan, että valiokunnan mietintöön sisältyvän lakiehdotuksen sijasta hyväksyttäisiin se lakiehdotus työttömyysturvalain 25 §:n muuttamisesta, joka on vastalauseessa.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen tekemää ehdotusta.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Haluan tässä yhteydessä todeta sen seikan, johon itse asiassa ed. Stenius-Kaukonen jo viittasi. Hallitus on poiketen esimerkiksi oikeuskanslerin asiasta esittämästä tulkinnasta jättänyt työttömyyskorvauksen tältä vuodelta korottamatta, ja nyt jälkikäteen tällä esillä olevalla lainsäädännöllä itse asiassa hyväksytään se tilanne, että hallitus on näin voinut menetellä tämän ensimmäisen lain osalta.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Ed. Laineen puheenvuoroon on todettava, että valiokuntahan on poistanut 2 §:n perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella, ja tämä pykälä piti sisällään sen määräyksen, että vuonna 94 ei olisi tarvinnut tehdä indeksikorotuksia. Perustuslakivaliokunta totesi, että kun ei tiedä edes, minkä suuruinen se korotus olisi, niin ei voi ennakkoon mennä arvioimaan, heikentääkö sen pois jättäminen toimeentulon lakisääteistä perusturvaa vai ei. Kun tämä pykälä on jätetty pois lakiesityksestä, on täysin selvää, että takautuvasti eli vuodelta 93 indeksikorotuksia ei voi jättää toteuttamatta. Tässä eduskunta ei suinkaan tule siunaamaan sitä, että hallitus on tältä vuodelta jättänyt korotukset toteuttamatta, vaan päinvastoin tässä on nyt juuri eduskunta muuttanut hallituksen esitystä, joka koski ensi vuotta. Hallitus ei esityksessäänkään ottanut kantaa vuoden 1993 indeksikorotuksiin.

Minä olen tästä kannellut toistamiseen oikeuskanslerille ja erittäin suurella mielenkiinnolla odotan, mikä on lopputulos. Olen tottunut siihen, että oikeuskansleri — tai apulaisoikeuskansleri tässä tapauksessa — voi sanoa, että musta on valkoista, ja silloinhan se on valkoista. Mutta tiedän, että tässä asiassa olen aivan vuorenvarmasti oikeassa. Ed. Paasio, joka oli sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja silloin, kun indeksipykälää lakiin tehtiin, muistaa varmasti sen alkuvaiheen, jolloin ensimmäisellä kantelulla sain indeksikorotukset tehtäväksi. Silloinkin tämä pykälä otettiin lakiin sen takia, että perustuslakivaliokunta vaati, että indeksikorotukset on laissa määriteltävä, niitä ei voi jättää valtioneuvoston harkintaan.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Siitä ehdotuksesta, josta ed. Stenius-Kaukonen puhuu, hänen ehdotuksestaan, olen siltä osin täsmälleen samaa mieltä. Minä puhuin siitä perustuslakivaliokunnan käsittelyssä saamastani käsityksestä, jolla perustuslakivaliokunta haluaa antaa anteeksi hallitukselle sen, että se ei ole korottanut.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Puiston kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytty.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 30. (Ään. 6)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

---

12) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain sekä tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 282
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 45

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 45. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Esityksessä yhdenmukaistetaan työeläketurvan ja tapaturmavakuutusturvan soveltamisalaa niissä tapauksissa, joissa työ tehdään ulkomailla. Lakiehdotus sinänsä on tarpeellinen, mutta yhteen kohtaan olemme jättäneet vastalauseen, ja se koskee ulkomailla tehtävän työn palkan määrittelyä. Hallitus ehdottaa, että se rinnastettaisiin aina Suomessa tehtävään vastaavaan työhön, mutta ulkomailla tehdään monia sellaisia töitä, joita Suomessa ei lainkaan tehdä. Tässä mielessä hallituksen esitys voi johtaa sellaisiin tulkintoihin, että se aiheuttaa tarpeettomia ristiriitoja ja valitusprosesseja. Sen vuoksi tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että tätä koskeva virke jätetään näistä kolmesta lakiehdotuksesta kustakin yhdestä pykälästä pois.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Haluan kannattaa ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 c § hyväksytään keskustelutta.

7 §

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 7 § hyväksytään kuten mietintöön liitetyssä vastalauseessa on esitetty.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Puiston kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Stenius-Kaukosen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 29. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

11 ja 15 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
toisen lakiehdotuksen 1, 1 a ja 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
kolmannen lakiehdotuksen 1 a ja 7 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
neljännen lakiehdotuksen 1 a, 34 ja 57 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

---

15) Ehdotus laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 277
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Arvoisat edustajat! Lakiehdotus pääpiirteissään on aivan paikallaan ja tarpeellinen. Mutta kun ehdotukseen liittyy se, että siviilipalveluskoulutusta ollaan keskittämässä yhdelle paikkakunnalle, tätä ei sellaisenaan mielestäni tulisi hyväksyä. Nythän siviilipalveluskoulutusta annetaan neljällä paikkakunnalla eli Vaasassa, Kuopiossa, Mikkelin maalaiskunnassa ja Jyväskylässä toimivissa ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa.

Kun valiokunta käsitteli asiaa, me pyysimme selvitystä siitä, mistäpäin siviilipalveluskoulutukseen miehet hakeutuvat. Tuo selvitys osoitti sen, että koulutukseen tulee henkilöitä lähinnä pääkaupunkiseudulta, Turusta, Tampereelta, Keski-Suomesta ja Oulusta eli lähinnä yliopistopaikkakunnilta.

Lakiehdotukseen liittyy asetusluonnos, joka oli valiokunnan käsittelyssä. Tuon asetuksen mukaan ministeriö päättäisi, että siviilipalveluskoulutus keskitettäisiin yhdelle paikkakunnalle eli Vaasaan. Tätä perustellaan taloudellisilla syillä. Ei välttämättä oteta huomioon, mitä siviilipalveluskoulutus sisällöltään on, minkälainen koulutuksen laatu ja taso, eikä myöskään huomioida todellakaan sitä, mistä siviilipalvelusmiehet koulutukseen hakeutuvat.

Lain käsittelyn yhteydessä asiantuntijakuulemisen osalta mm. Aseistakieltäytyjäliitto oli lausunnossaan sitä mieltä, että yhden keskuksen malli ei tule toimimaan. Tuossa lausunnossa pelätään sitä, että koulutuksen taso nykyisestään tulee laskemaan ja että sosiaaliset haitat myös lisääntyvät. Edelleen epäiltiin, että kun nyt koulutusta ollaan keskittämässä yhdelle paikkakunnalle, tämä monopoli saattaa vähän pitemmässä juoksussa tarkoittaa sitä, että ei ole mahdollisuus saada niitä taloudellisia hyötyjä, jolla hallitus ehdotustaan perustelee. Kun nyt niin Kuopiossa, Mikkelin maalaiskunnassa kuin myös Jyväskylässä purettaisiin koulutusorganisaatiot, se käytännössä merkitsisi sitä, että kun mennään yhden keskuksen malliin, koulutuspaikkoja ja koulutusta muilla paikkakunnilla on tavattoman vaikea polkaista myöhäisemmässä vaiheessa käyntiin.

Tästä johtuen, herra puhemies, tulen lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan lain 4 §:n muutosta.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Monilta osin voi yhtyä ed. Laitisen edellisen puheenvuoron käsityksiin. Niin sanotussa kokeilussa nähtävästi olotila jää pysyväksi. Kun ajetaan muut keskukset alas, se lisää työttömiä, ja nähtävästi myös tilatarve tulee seuraavaksi esille Vaasassa, että uutta tilaa pitää rakentaa, jolloin se tuo kustannuksia. Samoin myös laatu kärsii, koska ei ole kilpailua. Samalla on vaarana se, että myös hintataso nousee, koska ei ole kilpailua. Minusta tämä on siinä mielessä aika yllättävä esitys, kun hallituskin on monissa yhteyksissä korostanut, että pitää olla kilpailua, jotta hintataso olisi alhaisempi. Tässä mennään ihan juuri päinvastaiseen suuntaan. Kun tämä myös lisää työttömiä hyvin huomattavasti, tämäkin puoltaisi sitä, että pitäisi olla vaihtoehtoja eikä tällaista keskitysesitystä.

Tulemme kolmannessa käsittelyssä esittämään lain hylkäämistä.

Ed. Rimmi: Arvoisa puhemies! Siviilipalveluslain muutoshan tapahtui varsin vähän aikaa sitten. Vuoden 1992 alussa tuli voimaan se laki, joka nykyään on käytössä. Nyt siviilipalvelusorganisaatiota ja sen tehtäviä ollaan muuttamassa siten, että siviilipalveluksen toimeenpano siirtyisi siviilipalveluskeskuksille. Nykyisen käytännön mukaan koulutuspaikkoja on ollut neljä, ja hallituksen esitys lähtee siitä, että olisi vastedes ainoastaan yksi siviilipalvelusmiesten koulutuspaikka, jona toimisi Vaasan ammatillinen aikuiskoulutuskeskus.

Työasiainvaliokunta sai varsin seikkaperäistä selvitystä siitä, miten siviilipalvelusmiesten koulutus on toiminut näissä neljässä koulutuskeskuksessa aivan erinomaisesti. Vaarana onkin se, että kun toiminta keskitetään ainoastaan yhteen paikkaan, koulutuksen taso saattaa heikentyä ja myös kustannukset voivat nousta, koska kilpailua ei enää olisi.

Se, että toiminta ollaan keskittämässä yksinomaan Vaasaan, on vähän ongelmallista siitäkin

syystä, että siviilipalvelusmiehet tulevat palvelukseen suurelta osaltaan juuri Uudeltamaalta, Turun seudulta, Tampereelta ja kyllä myös Oulusta. Jos etsitään säästöjä esimerkiksi matkakustannusten osalta, on huomionarvoista se, että koulutuspaikka on suhteellisen kaukana siitä alueesta, mistä siviilipalvelusmiehet pääsääntöisesti tulevat. Säästöjä ei varmaankaan saada riittävästi myöskään siinä suhteessa, mitä on kuviteltu, koska nämä kolme nykyistä koulutuspaikkaa mitä todennäköisimmin joutuvat sulkemaan ovensa tyystin ja sieltä tulee vastaavasti työttömiä. Suunnitellut säästöt jäävät varmaankin hyvin minimaaliksi.

Työasianvaliokunta sai myös tietoa siitä, että siviilipalvelusmiesten kouluttamista ja heidän mahdollisuuksiaan erilaiseen koulutukseen pitäisi myös voida laajentaa, ja esiin tuli esimerkiksi sellainen seikka kuin pelastuskoulutuksen antaminen. Tässä suhteessa mm. Kuopion koulutuspaikka olisi ollut varsin erinomainen, koska Kuopion kaupungissa on hyvä Pelastusopisto. Sitä olisi voitu erinomaisesti käyttää yhdessä tämän koulutuskeskuksen kanssa.

Niin ikään saamissamme asiantuntijaselvityksissä tuli esiin se, että olisi tarpeellista suuntautua niin, että siviilipalvelusta voitaisiin suorittaa esimerkiksi kehitysyhteistyötehtävissä. Jos ajattelemme esimerkiksi sitä, miten paljon eduskunta on leikannut kehitysyhteistyömäärärahoja, olisi varsin oikein, että nuoret miehet voisivat suorittaa siviilipalveluksen esimerkiksi kehitysyhteistyötehtävissä. Silloin tulisi hoidettua kaksi tärkeää asiaa yhtä aikaa. Jos katsotaan sitä tilannetta, kuinka hyvä kielitaito esimerkiksi tämän päivän nuorilla miehillä on, niin sekään ei olisi esteenä kehitysyhteistyötehtäviin hakeutuessa. Henkilökohtainen käsitykseni on, että kehitysyhteistyötehtävien mukaan ottaminen tai oikeus siihen siviilipalvelusta suoritettaessa kannattaa ottaa vakavaan tarkasteluun.

Pääsääntöisesti työasiainvaliokunta pitää hallituksen esitystä hyvinkin hyvänä ja toteuttamiskelpoisena. Ongelmaksi kuitenkin muodostui se, että kun toiminta keskitetään yhteen paikkaan, on vaarana todella, että koulutuksen taso laskee ja hinnat nousevat, kun kilpailua ei enää ole. On aika outoa, että hallitus, joka muutoin kilpailuttamista kovastikin eri asioissa suosii, on nyt lähtenyt siviilipalveluskoulutuksen osalta yhden siviilipalveluskoulutuspaikan malliin.

Kuten edellä edustajat Laitinen ja P. Leppänen jo kertoivatkin, lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulemme esittämään muutoksia.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Täällä on perusteltu työasiainvaliokunnan vähemmistön kantaa, ja kun opposition edustajana en asiaan yhtynyt, haluan antaa lyhyen äänestysselityksen.

Ensinnäkin totean, että esitys eräiltä osin liittyy siviilipalvelusmiesten oikeusturvaan ja on valitettavaa, että työasiainvaliokunnan enemmistö kieltäytyi ottamasta käsittelyyn ed. Pykäläisen lakialoitetta, jolla oli myös oikeusturvaa merkittävällä tavalla lisäävä vaikutus.

Totean yhden palveluskeskuksen mallista, että siviilipalvelusmiehiä tulee ruotsinkieliseltä Pohjanmaalta aika merkittävästi ja se on yksi tärkeä Vaasan etu. Sen lisäksi totean, että esille tulleista paikkakunnista monet ovat yhtä hyvin tavoitettavissa Vaasan näkökulmasta kuin muualtakin.

Arvoisa puhemies! Olennaisin kysymys on kustannustekijä. Keskuksilta on pyydetty tarjouksia, ja työministeriön selvityksen mukaan Vaasan tarjous on noin 7 miljoonan markan vuosiluokkaa. Kaikki muut jäävät parhaassakin tapauksessa yli 1,3 miljoonaa markkaa kalliimmiksi, ja kallein vaihtoehto Otava 3 miljoonaa markkaa.

Arvoisa puhemies! Tämä oli se ainoa syy, minkä vuoksi päädyin hallituksen esityksen kannalle. Myönnän ne perustelut, joita täällä on tuotu useamman keskuksen puolesta, kyllä arvokkaiksi ja tärkeiksi, mutta tässä taloudellisessa tilanteessa tämä säästö minusta on saatavissa aikaan.

Totean, että nämä kolme muuta keskusta voivat tehdä koska tahansa uuden tarjouksen työministeriölle, joka voi sitten irtautua tästä yhden keskuksen mallista. Hallituksen esittämä säännöksen sanamuoto ei pakota yhden keskuksen malliin, se vain tekee sen mahdolliseksi, ja uudet vaihtoehdot voidaan taloudellisten olosuhteiden niin myöten antaessa ottaa käyttöön.

Ed. V e h k a o j a : Herra puhemies! Minäkin haluan kiinnittää kyllä huomiota siihen, että kun täällä todisteltiin, että tarvitaan kilpailuttamista, niin puhujilta jäi kyllä huomaamatta se, että tämä on nyt kilpailuttamisen tuloksena esitetty malli. Aivan kuten ed. Nikula totesi, tulevaisuus tulee näyttämään, miten voidaan jatkaa. Jokaisella muullakin on mahdollisuus tähän huutoon koettaa vastata myös myöhemmässä vaiheessa.

Pyysin tämän puheenvuoron myös sen takia, että toistuvasti väitetään Vaasan olevan kovin syrjäinen paikkakunta. Se ei ole yhtään kauempana muista paikkakunnista kuin muut paikkakunnat ovat siitä. Toivon, että eduskunta huolehtii siitä, että liikenneyhteydet siellä säilyvät niin

kuin tähänkin saakka. Silloin kun yksi piste valitaan, niin kaksikielisyys on tietysti täysin hyväksyttävä peruste.

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron ed. Rimmin puheenvuoron johdosta. En ole sitä vastaan, että koulutuskeskus olisi osaksi Vaasassa, mutta toivoisin, että tätä koulutusta voitaisiin siviilipalveluskoulutuksena laajentaa myös Kuopioon, koska tiedetään, että Kuopiossa on tällä hetkellä Palo- ja pelastusopisto ja se on tällä hetkellä minun mielestäni maamme parhaimpia oppilaitoksia. Toivoisin, että tätä oppilaitosta voitaisiin myös hyödyntää.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

4 §

Keskustelu:

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 4 § saisi sen muodon, joka on työasiainvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa.

Ed. Rimmi: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. P. Leppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. P. Leppänen ed. Rimmin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. P. Leppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 59 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 41. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6, 7, 10, 11, 16, 20, 21, 29, 35, 36, 40, 44—47, 49—54, 56, 59, 61, 64 a ja 65 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

---

8) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden markkinointirahastosta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 273
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—13 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

---

10) Ehdotus laiksi kansaneläkelaissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1994

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 248
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 43

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 43. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Koska eilen illalla kuulijoita salissa oli noin viisi ja nyt on vähän enemmän, niin sen verran vain toistan sitä, mitä eilen sanoin, että näillä esityksillä, joilla indeksikorotukset ensi vuonna leikataan eläkkeistä ja päivärahoista, viedään yhteensä noin 2,5 miljardia markkaa ihmisiltä, joista suuri osa on erittäin vaikeassa toimeentulo-

tilanteessa. On täysin kohtuutonta, että indeksikorotukset leikataan varsinkin nyt, kun palkkaratkaisuja on alettu tehdä ja useassa palkkaratkaisussa on selkeät palkankorotukset. Eläkeläisten indeksithän ovat aina kulkeneet jäljessä, seuranneet vasta vuoden perässä sitä, mitä palkkarintamalla on tapahtunut, ja näin kyllä kuvastavat aika oikein sitä tilannetta, mikä on ollut.

Kun on väitetty, että eläkeläisiltä ei ole viety mitään, kun heiltä ei aikaisemmin ole indeksikorotuksia onnistuttu viemään, niin toivoisin, että jokainen edustaja tutustuisi sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön liittyvään luetteloon siitä, millä tavalla eläkeläiset on pantu laman maksajiksi ja miten samalla tavalla työttömien toimeentuloa on monella tavalla heikennetty. Toivon, että sen jälkeen puheet siitä, että eläkeläiset eivät ole joutunet laman aikana maksamaan tai osallistumaan laman kustannuksiin millään tavoin, lopetettaisiin.

Tulemme kolmannessa käsittelyssä esittämään näiden ehdotusten hylkäämistä.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Samoilla perusteilla kuin ed. Stenius-Kaukonen haluan korostaa sitä, että tämän lakiesityksen liitteenä on lista niistä taloudellisista heikennyksistä, joita Esko Ahon hallitus on kohdistanut eläkeläisiin. Niiden lisäksi heitä koskettavat tietysti sairaskuluvähennyksien heikennykset. Kohtuutonta on se, että jo kansaneläkkeellä olevat ihmiset joutuvat vielä maksamaan kansaneläkemaksua. Tämä lista on kahden sivun mittainen.

Toivon, että hallituspuolueiden edustajat todella paneutuisivat tähän listaan ja miettisivät, onko vielä varaa kohdentaa toimenpiteitä eläkeläisiin. Tulen palaamaan tähän keskusteluun kolmannen käsittelyn yhteydessä, jolloin tulen myös esittämään hylkäystä.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Vaikka varmaan täällä moni odottaa kiivaasti kotiinpääsyä, niin ajattelin kuitenkin, että tulen tänne puhujakorokkeelle ja puhun täältä, koska aivan kuten ed. Stenius-Kaukonen totesi, kovin harva oli kuulemassa eilen, millä tavoin eläkeläisiä on Ahon hallituksen aikana rangaistu. Tämä on mielenkiintoista myös siinä mielessä, että kaikkia puolueita lähellä olevat riippumattomat eläkeläisjärjestöt ovat varsin yksituumaisia olleet tässä asiassa, että nyt eläkeläisiä ei enää pitäisi kohdella tällä tavoin kuin Ahon hallituksen toimesta tehdään.

On hyvä muistaa myös se, että keskimääräinen kokonaiseläke viime vuoden lopulla oli 5 659 markkaa kaikkien osalta. Naisten osalta se oli noin 4 083 markkaa kuukaudessa bruttona. Tämähän merkitsee sitä, että siitä vielä otetaan vero pois. On myös syytä muistaa, että lähes 250 000 eläkkeensaajaa joutuu tulemaan toimeen alle 3 000 markan bruttotulojen varassa, ja näistä siis miehiä on 12 prosenttia ja naisia 31 prosenttia.

On myös hyvä ehkä vielä kerrata niitä leikkauksia, mitä nyt tehdään. Minä luettelen vain osan enkä käy läpi koko sitä kaksisivuista luetteloa, joka näkyy vastalauseesta. Mutta kun usein sanotaan, tiedetäänkö tässä salissa, mitä päätetään, niin on tärkeää, että myös kirjataan nämä heikennykset näkyviin ja ne ovat kaikkien kansanedustajien luettavissa.

Esimerkiksi vuosina 92 ja 93 veroasteikkoihin on jätetty tekemättä yhteensä 7,6 prosentin suuruiset inflaatiotarkistukset. Taulukkoja ei ilmeisesti tulla korjaamaan myöskään ensi vuonna.

On muistettava myös, että eläkkeensaajille säädettiin maksettavaksi kansaneläkevakuutusmaksu vuonna 92, ja tämä maksu, jos mikä, on selvästi vakuutusperiaatteen vastainen. Siis kansaneläkettä saaville ihmisille säädettiin vielä erikseen vakuutusmaksu, kansaneläkemaksu.

Eläkkeensaajilta on myös peritty tänä vuonna sosiaaliturvamaksuja yhteensä 3 penniä kunnallisveroäyriltä enemmän kuin muilta tulonsaajilta vastaavan suuruisesta tulosta. Vuonna 94 eläkkeensaajat maksavat kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja 4 penniä äyriltä enemmän kuin esimerkiksi palkansaajat, yrittäjät ja maatalouden harjoittajat.

On myös muistettava, että eläkeläisiin kohdistui erittäin kipeänä sairaskuluvähennyksen poistaminen verotuksessa, ja sitä ei ole kompensoitu päinvastoin kuin hallitus lupasi. Tähän asiaan aion palata 19) kohdassa.

Arvoisa puhemies! Tässä on vain eräitä niistä toimenpiteistä, joilla Ahon hallitus on eläkeläisiä kurittanut. Toivon, että hallituksessa olevat kansanedustajat tutustuvat tähän vastalauseeseen, joka on opposition yhteinen, ja miettivät, eikö olisi todella järkevää kolmannessa käsittelyssä hylätä lakiehdotus.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Haluan ainoastaan lyhyesti kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa, nimenomaisesti yhteistä oppositiota, siitä että nyt mietinnöstä voi saada selvän myös kootusti niistä etuisuuksien menetyksistä, mitä eläkeläiset ovat joutuneet Ahon hallituksen aikana kokonaan.

Puheenvuoroni aiheena lähinnä on se, että toivoisi todellakin, että tiedotusvälineiden edustajat, jotka nyt kyllä loistavat jälleen poissaolollaan omalta työpaikaltaan, jollakin tavalla tiedottaisivat näistä asioista, kun ne kuitenkin ovat kootusti täältä eduskunnan puolelta saatavissa, jotta sitten ei väitettäisi jälkeenpäin, että eduskunta ei tiennyt tai että he eivät tienneet tai että tämä on tapahtunut yhtäkkiä aivan kuin salaa.

Eläkeläisjärjestöt ovat toki olleet eduskuntaryhmien puheilla, mutta minusta tuntuu, että tänä huonona aikana, jolloin tuhannet ja tuhannet ihmiset joutuvat kääntymään eduskunnan puoleen, ne saattavat jäädä toinen toistensa varjoon.

Herra puhemies! Tällä kertaa mielestäni on todella aiheellista kolmannen käsittelyn yhteydessä palata yksityiskohtaisesti vastalauseessa nähtyyn kokonaisuuteen.

Ed. S-L. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! On aivan totta, että näitä säästöpäätöksiä, joita Esko Ahon hallituksen toimesta on jouduttu tekemään, on todella jouduttu tekemään tavalla, joka ei välttämättä ole sosiaalisesti oikeudenmukainen. Tässä on nyt kyseessä yksi juuri sellainen laki. Mutta pidän erittäin epäjohdonmukaisena sitä tapaa, jolla nyt oppositio tässä asiassa käyttäytyy, siitä yksinkertaisesta syystä, että tähänhän on tultu sen takia, että ei ole syntynyt tässä yhteiskunnassa valmiutta niiden ihmisten säästää, joilla siihen on varaa. Nyt otetaan heiltä, joilta voidaan ottaa, kun me muut emme luovu mistään. Minusta tässä hyvä esimerkki on se suurituloisten verouudistus, jonka sinipunahallitus teki. Se olisi pitänyt jo ajat sitten valitettavasti purkaa, ja siinä asiassa, ed. Halonen, te olette ollut päätöksentekijänä. Näin silloin meneteltiin. 4,7 miljardia tuli hyötyä suurituloisille, jotka ansaitsevat yli 200 000 vuodessa, hyötyä joka tänä päivänä on edelleen voimassa. Minusta silloin kun puhutaan eläkeläisten indekseistä, pitää muistaa myöskin, mitä on tullut tehdyksi.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! On tietysti ed. S-L. Anttilalla ja minulla, molemmilla, vähän sellainen tilanne, että kun 50-vuotispäivät on kohta edessä, niin dementia saattaa kumpaakin joskus vähän haitata, niin että vanhat asiat muistuvat paremmin mieleen kuin uudet.

Mutta minä toisin mielelläni tähän keskusteluun ihan uudet asiat ja kysyisinkin, arvoisa puhemies, ed. Anttilalta, kun hän puhuu luopumisesta, että tarkoittaako hän mm. MTK:n puheenvuoroja viimeaikaisessa maataloustulokeskustelussa. Näyttää siltä, että me emme tässä ajassa näissä kysymyksissä pysty saamaan keskustapuolueen ja sen etujärjestöjen kanssa sellaisia kokonaisvaltaisia ratkaisuja, jotka voisivat johtaa ulos tästä umpikujasta.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttila totesi, mitä edellinen sinipunahallitus on tehnyt. Toki teki, mutta kuinka monta budjettia nykyinen Esko Ahon hallitus on tehnyt? Minun käsitykseni mukaan verotaulukot ovat tälläkin hetkellä valtiovarainvaliokunnassa, ed. S-L. Anttila. Minä olen ainakin ymmärtänyt niin, että hyvin nopeasti hallitus pystyy antamaan uusia esityksiä. Ihmettelen vain sitä, että näitä korjausesityksiä, ed. S-L. Anttila, ei ole hallituksen toimesta tehty, joiden puuttumista te arvostelette.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. S-L. A n t t i l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Haloselle toteaisin, että olisi syytä pyytää Tilastokeskuksesta tilasto, jossa kerrotaan, miten eri väestöryhmien tulokehitys on tapahtunut viimeisten 5—7 vuoden aikana. Sieltä on selkeästi nähtävissä, kuka tässä yhteiskunnassa on tähän mennessä eniten tinkinyt. Valitettavasti eläkeläiset ja viljelijäväestö kuuluvat samaan ryhmään, joilta molemmilta on leikattu.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! En voi olla puuttumatta ed. Sirkka-Liisa Anttilan puheenvuoroon siltä osin kuin hän sanoi, että ei ole oltu valmiita luopumaan mistään opposition puolelta. Se ei pidä paikkaansa, niin kuin ed. Anttila oikein hyvin tietää. Vasemmistoliiton taholta me olemme moneen otteeseen todenneet, että leikkaukset ja säästöt tulisi kohdistaa eri tavoin kuin ne on kohdistettu. Olemme myös toistuvasti täällä vaatineet muutoksia niihin verohelpotuksiin, mitkä suurituloisille annettiin sinipunan aikana.

Keskustapuolueen kansanedustajat aina aika ajoin täällä salissa sanovat, että kyllä olisi syytä nyt ne oikaista, mutta mitään ei tapahdu todellakaan. Te ette ole niitä muuttamassa. Nyt onkin juuri se vaara, että kun todella jälleen leikataan ensi vuonna monilta pienituloisilta, mm. lapsiperheiltä, niin sitten kokoomuksen vaatimuksesta saadaan jälleen kerran valtion tuloveroasteikkoihin hienoinen parannus, joka taas ja kerran

suosii hyvätuloisia. Näin jatkuisi johdonmukaisesti se linja, että todella pienituloiset maksavat tämän yhteiskunnan laskut ja hyvätuloiset hyötyvät.

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Ed. S-L. Sirkka-Liisa Anttila kyllä arvosteli mielestäni aivan oikein edellisen hallituksen verotaulukkopäätöstä. Mutta, ed. Anttila, mitä te olette nyt tehneet korjataksenne tuon edellisen hallituksen virheen? Sen seurausta muutoin on se, että 200 tämän maan suurituloisinta on vuoden 88 jälkeen vuoteen 91 mennessä saanut käteen noin 200 000 markkaa vuodessa enemmän kuin sitä aiemmin.

Sitten, ed. S-L. Anttila, minusta nyt alkaa tuntua siltä, että te käytitte äskeisen puheenvuoronne siinä tarkoituksessa, että te haluatte löytää joitakin perusteluja, joilla te hyväksytte eläkeläisten rankaisemisen. Te sanoitte, etteivät muut ole uhrautuneet. Palkansaajien reaaliansiot alenevat tänä vuonna 6 prosenttia ja ainakin tulopoliittisen selvitystoimikunnan arvion mukaan myös ensi vuonna 8 prosenttia. Miten se kunkin kohdalle jakaantuu, siitä en yksittäisiä esimerkkejä pysty osoittamaan. Mutta kyllä tämän hallituksen politiikasta joutuvat kärsimään palkansaajat, eläkeläiset, sairaat, vammaiset, lapsiperheet ja monet muut väestöryhmät.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Täällä vaadittiin, että verotusta pitäisi korjata ja oikaista ja nimenomaan niiden virheiden korjaamiseen, mitä edellinen hallitus teki, pitäisi täällä käydä käsiksi. Jopa ed. Hämäläisen kuulin tuossa tämäntapaista vaatineen. Pari kommenttia siitä, mitä on tapahtunut viimeisen parin vuoden aikana.

Ensinnäkin välillisten työvoimamaksujen, siis verovelvollisille tulevien maksujen, rasitettahan on lisätty, hyvä tai huono, mutta lisätty ja lisätty nimenomaan sillä tavalla, että se rasite kohtaantuu suurituloisimpiin. Yli 80 000 markkaa ylittävältä osalta asteittain tulee tuo rasite verovelvollisten kannettavaksi. (Vasemmalta: Ovatko he suurituloisia?) — Eivät ole vielä suurituloisia 100 000—120 000 markan kohdalla, eikä siinä vaiheessa vielä tuo rasite juurikaan tunnu, mutta 300 000 markan vuositulojen kohdalla se jo tuntuu, kun verotus kiristyy lähes 2 prosenttiyksikköä.

Toinen esimerkki: Lainavero säädettiin ensi vuodelle ja myös tälle vuodelle on säädetty lainavero. Kun näitä asioita täällä käsiteltiin, muistin jopa sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ainakin suurelta osalta vastustaneen sitä. Lainaverohan merkitsee sitä, että 275 000 markan rajan ylittävältä osalta maksetaan 4 prosenttiyksikköä ylimääräistä veroa. 0,5 miljoonan markan tuloissa, mitkä ovat todella suuret tulot, sitä maksetaan jo aika paljon. Se maksetaan kieltämättä takaisin ja siinä mielessä se on, sanoisinko, huono asia minunkin mielestäni, mutta sille ei makseta minkäänlaista korkoa. Lopullinen efektiivinen menetys tapahtuu suurituloisimmille tämän järjestelyn myötä.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! On tietysti ilahduttavaa, että ministeri Pekkarinen saapui tänne keskusteluun, mutta nyt on käsittelyssä ehdotus laiksi kansaneläkelaissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta, jossa yhteydessä myös ed. S-L. Anttila otti esille vanhat veroratkaisut, joihin tämä hallitus, jos on ollut niihin tyytymätön, ei ole saanut mitään korjausta. Mutta ministeri Pekkarisen puheenvuoroon onkin hyvä lisätä: Onko hallitus aikonut maksaa myös eläkeläisille takaisin sen, minkä se nyt enemmän ottaa, kun se kerran sen aikoo tehdä suurituloisille?

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Jos katsotaan, mitä on tapahtunut pienituloisimmille eläkeläisille ja niille suurituloisille, joista äsken puhuttiin, niin ymmärtääkseni pienituloisia perusturvan varassa tai lähellä perusturvatasoa olevia eläkeläisiä ja muita pienituloisia on kohdeltu kohtuullisella tavalla. Minä vielä muistutan, että eläketulovähennys ulottuu 60 000—70 000 markan vuosituloon asti. Samaan aikaan, kun palkansaajien kohdalla on tullut käyttöön p-TEL, 3 prosenttia, palkansaajien oma osuus työttömyysvakuutusmaksusta 1,87 prosenttia, yli 80 000 markkaa ansaitsevien osalta 1,75 prosenttia tätä sotumaksua ja äsken mainitut lainaverot enimmillään 4 prosenttiyksikköä, samaan aikaan likikään vastaavan suuruisia, siis todella likikään vastaavan suuruisia, rasitteita ei ole tullut pienintä tuloa taikka ennen kaikkea pienintä eläketuloa ansaitseville eikä ole saanutkaan tulla. Ehdottomasti ei!

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarinen edellä kehui hallituksen harjoittamaa veropolitiikkaa ja puhui työntekijöiden välillisistä työvoimakustannuksista. Hän jätti kuitenkin täysin mainitsematta, mitä välillisille työvoimakustannuksille työnantajapuolella on tapahtunut. Työnantajien

välillisiä työvoimakustannuksiahan on nostettu niin, että yritykset eivät enää pysty palkkaamaan uusia työntekijöitä ja joutuvat sanomaan entisiäkin työntekijöitä irti sen takia, että työn sivukulut ovat niin suuret. Näin koko hallituskauden ajan on lisätty työttömyyttä näillä toimilla.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin iloinen, että ministeri Pekkarinen saapui mukaan keskusteluun. Hänen todistuksensa nimenomaan osoittaa sitä, että Ahon hallituksen verojenkorotuslista on pitkä, se on ennätysmäisen pitkä ja se on ennätysmäisellä tavalla rokottanut nimenomaan keskituloista palkansaajaa ja toimihenkilöä. Ed. Sirkka-Liisa Anttila vain ei ole kuullut näistä. Hän ennen ministerin tännetuloa nimenomaan tähdensi, että Holkerin hallituksen veroratkaisujen vuoksi joudutaan nyt eläkeläisten toimeentulosta tinkimään. Minusta näyttää siltä, että keskustan pitää keskenään miettiä, mitä mieltä se on verotuksesta, pitää miettiä sen kohdentamista ja pitää miettiä, onko vielä jotakin Holkerin hallituksen jäämistöä korjaamatta. Minulla tähän ei enää suurempia neuvoja ole. Olen sitä mieltä, että palkansaajien, eläkeläisten ja lapsiperheiden verotusta on kiristetty niin paljon, että heidän nälkävyössään ei ole enää uusia reikiä, ja kaikki tämä, ed. S-L. Anttila, on tehty samaan aikaan, kun on tehty Euroopan alhaisin pääomaverotus.

Minusta ei pidä panna vaivaisia vastakkain, vaan pitää miettiä, missä ne suuret tulot ja suuret pääomat todella ovat. Sitä kautta löytyisi ratkaisu tähänkin epäoikeudenmukaisuuteen, joka nyt eläkeläisiä on kohtaamassa.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Mitä tulee pääomaverouudistukseen, tulin aikanaan lukeneeksi aika tarkkaan sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän vastalauseen pääomaverouudistukseen ja muistutan kansanedustajille, että sosialidemokraatit hyväksyivät pääpiirteissään esityksen.

Verokannan osalta — ed. Hämäläinen, minä toivon, että heti korjaatte näiltä osin nämä tiedot, jos minä väärän muistikuvan kerron — te esititte, että verokanta olisi 30 prosenttia. Se oli tärkein yksittäinen muutos esitykseen. Mutta jos katsellaan esimerkiksi fiskaaliselta tuotoltaan sitä, jos käytetään 25:tä tai 30:tä prosenttia, se ero on todella pieni. Verojaoston jäsenenä ed. Hämäläinen todennäköisesti on saanut saman paperin kuin minäkin, ja se kertoo siitä erosta, mikä on 25:n tai 30:n prosentin verokannan osalta, koska näihin liittyy myös vastaavan suuruinen vähennysoikeus. Tästähän se seikka tulee, että kovin suurta eroa näillä ei ole.

Mitä tulee keskituloisten kohteluun veroratkaisuissa, minä vielä korostan, että lainavero alkaa sillä tavalla, että se käytännössä vaikuttaa 150 000 markkaa ansaitseviin.

Siellä se jo jonkun verran tulee vastaan ja siitä yli menevältä osalta sitten jo vähitellen enemmän ja enemmän. Sama koskee myös ylimääräistä sotumaksua. Se alkaa 80 000 markan yli meneviltä markoilta vasta. Myönnän, että 120 000—130 000 markan tuloissa se jo jonkun verran vaikuttaa, muttei paljon. Kyllä näiden kiristävä vaikutus kohdistuu sittenkin suurempituloisiin ja suurituloisiin. Olen pahoillani siitä ja ikävissäni, että valitettavasti myös keskituloiset ja pienituloiset ovat saaneet näitä rasitteita. Siinä ed. Hämäläinen on aivan oikeassa. Niitä valitettavasti on jouduttu myös mainituille ryhmille jonkun verran lisäämään.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt ministeri Pekkarinenkin tuli keskustelemaan asiasta tänne saliin, niin kyllä minä toteaisin hänellekin, että olisi erittäin hyvä tutustua sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä olevaan vastalauseeseen, johon on koottu todellakin kaikki heikennykset. Ministeri tuskin voi yhtään asiaa täältä kiistää, koska emme me halua tänne mitään satuja ottaa mukaan, vaan nämä ovat ne toimenpiteet, mitä Ahon hallituksen aikana on tehty ja joilla on heikennetty eläkeläisten asemaa. Nämä ovat täältä luettavissa. Toivon todella, että ministeri Pekkarinen tutustuu näihin ja sen jälkeen miettii, onko hänen täällä sanomansa enää painavaa tekstiä, koska kyllä täältä käy niin selvästi ilmi kymmeniä eri kohtia, joilla todellakin on heikennetty eläkeläisten ja monien muidenkin väestöryhmien asemaa, mutta tässä yhteydessä puhumme ennen kaikkea eläkkeensaajista. Mutta joka tapauksessa tämä luettelo on karmaisevaa luettavaa.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vaikuttaa siltä, että ministeri Pekkarisella ei ole viime aikoina ollut aikaa käydä eläkeläisten tilaisuuksissa, sillä siinä tapauksessa hän ei olisi esittänyt sellaista väitettä, että hallitus on kohdellut oikeudenmukaisesti pienituloisia eläkeläisiä veropolitiikassa. Eikä tarvitse kovin paljon hallituksen veropolitiikkaa seurata, kun tietää tämän väitteen vääräksi.

Ensinnäkin hallitus on omilla toimillaan kiristänyt lähestulkoon kaikkia välillisiä veroja, ja kuten me tiedämme, välillinen verotus, mm. liikevaihtoverotus, kohtelee kaikkein ankarimmin juuri pienituloisia, mm. eläkeläisiä.

Toiseksi eläkeläiset joutuvat maksamaan kiinteistöveron, olipa heillä verotettavaa tuloa tai ei. Erityisesti ne eläkeläiset, jotka asuvat esimerkiksi omakotitaloissa, ovat joutuneet sellaisen tilanteen eteen kiinteistöveron kohdatessaan, että he eivät tiedä, millä tulevat toimeen. He eivät kykene samanaikaisesti maksamaan kuukausittaisia toimeentulokustannuksia ja kiinteistöveroa.

Me tiedämme myös sen, että hallitus on monin eri tavoin kiristänyt sellaisia maksuja ja taksoja, jotka kohtelevat kaltoin nimenomaan pienituloisia eläkeläisiä. Lääkekorvauksia on heikennetty jne., jne. Kaiken päälle ja kaiken huippuna nyt eläkeläisiltä aiotaan viedä indeksikorotukset heidän pienistäkin eläkkeistään. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että 2,2 miljardia markkaa leikataan siitä ostovoimasta, joka muuten eläkeläisille eläkkeiden indeksikorotuksina tulisi.

Toivoisin, että ministeri Pekkarinen uskaltautuisi tapaamaan eläkeläisiä, että kuulisi, miten eläkeläiset tässä maassa tällä hetkellä elävät.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo aika monta vastauspuheenvuoroa käytetty ministeri Pekkarisen puheenvuoron johdosta. Minun mielestäni ministeri Pekkarinen ei totuudenmukaisesti kertonut asioista. Ed. Laakso luetteli näitä heikennyksiä, mitä on tapahtunut. Ministeri sanoi, että kohtuudella. Minun mielestäni kohtuus ei ole toteutunut nimenomaan eläkeläisten kohdalla, jotka muutenkin elävät vaikeuksissa. Heille nimenomaan muiden maksujen kautta tulleet korotukset vaikuttavat enemmän, koska nimenomaan kansaneläkettä saavien osaltahan kunnallisverotusta ei tarvitse maksaa, mutta nämä muut maksut, jotka kohdistuvat heihin, vaikuttavat. Niillä, jotka saavat hieman enemmän kuin kansaneläkettä, taas sairauskuluvähennysten poisto ja muut vastaavat kohdistuvat rasitteena ja nimenomaan myös lääkkeiden omavastuun nousu ja muu vastaava. Minun mielestäni pieniä eläketuloja nauttivia ihmisiä on kyllä kohdeltu nykyisen hallituksen toimesta todella karmeasti.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minun vastaukseni ministerille tulivat jo esiin äsken käytetyissä puheenvuoroissa. Toivon vain kovasti, että ministeri jaksaisi viikonvaihteessa lukea opposition vastalauseen, pari liuskaa, ja valmistautuisi vakavaan asialliseen keskusteluun tämän asian kolmannessa käsittelyssä vastaamalla näihin asioihin.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Hämäläiselle toteaisin, että me ilmeisesti kuuntelemme kohtalaisen huonosti täällä toinen toistemme puheenvuoroja, koska ed. Hämäläinen teki minusta aivan väärän johtopäätöksen. Totesin nimenomaan sen, että kysymys on siitä, että nyt joudutaan ottamaan pois kaikilta heiltä, joiden toimeentulo on suoraan riippuvainen valtion budjetista, siitä yksinkertaisesta syystä, että me muut olemme niin itsekkäitä, ettemme luovu mistään. Sen jälkeen totesin, että myös on tämmöinen epäkohta, joka juontaa juurensa sinipunahallituksen ajalta, nimenomaan tämä suurituloisten verouudistus. Mutta meidän korporaatioyhteiskuntamme tänä päivänä on sellainen, että vahvat pitävät puolensa ja niiltä poliittiset päättäjät ottavat, jotka ovat heikkoja, jotka eivät kykene puolustautumaan ja joilla ei ole mitään etujärjestöä.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kansaneläkkeiden indeksitarkistusten leikkaamisesta on taas kerran havahduttanut eduskunnan katsomaan koko tilannetta Esko Ahon hallituksen aiheuttaman veronkiristyksen osalta. Ne tökeröt yritykset, joita hallituksen puolelta on tehty asian kääntämiseksi Holkerin hallituksen aikaiseksi, ovat jo tulleet täällä moneen kertaan torjutuiksi. Tämän hallituksen aikana verotus on kehittynyt tavalla, joka tuo mieleen vanhan teekkarivitsin: Luonnollisten henkilöiden verotus on jo niin sietämätöntä, että toivoisin olevani luonnoton henkilö.

Perusongelma on, niin kuin verouudistuksen yksi keskeisiä suunnittelijoita, professori Kari S. Tikka sanoo, että on tehty veroratkaisu, jossa suurtilalliset ja suurituloiset eivät enää ole veroprogression hillitsemisessä keski- ja pienituloisten kanssa. Se pääomaverouudistus, joka täällä on tehty, oli tietyssä vaiheessa perusteltu, kun veroprosentit ja verotustasot eivät olleet niin kaukana toisistaan. Sen jälkeen, kun tilanherrat ja suurituloiset päästettiin kohtuullisen pääomaverotuksen puolelle, mikään ei ole enää pidätellyt hallitusta kiristämästä progressiota ylöspäin.

Nyt todella on hallituksen korkea aika katsoa tätä tilannetta ei pelkästään eläkeläisten vaan kaikkien muidenkin kannalta ja ottaa se perusteelliseen harkintaan. Jollei veroasteikkoja tulo-

veron osalta pystytä alentamaan tai kohtuullistamaan, hallituksen tulee katsoa, mikä on pääomaverotuksen progression tilanne, johon myös professori Tikka hyvin kriittisessä lausumassaan hallituksen veropolitiikasta viittaa.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin ensinnäkin yhtyä ed. Sirkka-Liisa Anttilan kohdistamaan kritiikkiin Holkerin hallituksen verouudistuksen linjaa vastaan, toisaalta myös siihen, että sosialidemokraattien linjahan oli hyvin pitkälle, että he tukivat pääomaverouudistusta, mikä toteutettiin. 5 prosentin verokannan erollahan ei ole oleellista merkitystä. Mutta mielestäni nämä veropoliittiset puheet, mitä täällä nyt on kuultu, eivät ole ihan tästä maailmasta.

Ensinnäkin taloudellisten ongelmien juuret ovat koko 80-luvulla, jolloin meillä teollinen pohja ja viennin pohja rapautuivat, ja siitä aiheutui tämä voimakas velkaantumisongelma, joka meillä on ja jota nyt ollaan saamassa pikkuhiljaa hallintaan. Mutta verotuksen suurin ongelma on nimenomaan valtion voimakas velkaantuminen, koska velkahan on aina tulevaisuuteen siirrettyä veroa. Minä ihmettelen velkaelvytyspuheita, mitä oppositio harjoittaa, kun se samalla vaatii verotuksen keventämistä. Se ei ole mielestäni looginen linja.

Tässäkin yhteydessä meidän pitäisi puhua lapsiperheiden asemasta. Esimerkiksi ensi vuonna otetaan viisihenkistä perhettä kohti, jossa on kolme lasta, velkaa 80 000—90 000 markkaa. Se on se todellinen ongelma, miten nuoret tulevaisuudessa selviävät tästä valtavasta velkataakasta, mikä meillä on. Tällaiset puheet pienistä, muutaman kympin asioista siinä tilanteessa, kun meitä on uhkaamassa suuri velkataakka lapsille ja nuorisolle, ovat mielestäni asian todellisen laidan välttelyä ja itse asiassa Suomen kansan pettämistä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttilalle muistuttaisin hänen ryhmätoverinsa ed. Alarannan äskettäin kertomasta totuudesta, että rahaa on aina siihen, mihin halutaan. Rahaa on aina siihen, mitä pidetään tärkeänä. Parastaikaa nyt kun eläkeläisten etuuksia ollaan eduskunnassa leikkaamassa, ed. S-L. Anttilan ryhmätoverit verojaostossa käyvät sinnikästä, uljasta kamppailua tennishallien ja golfkenttien vapauttamiseksi arvonlisäverosta. Rahaa on aina siihen, mitä pidetään tärkeänä.

Keskustalla on kaiken lisäksi samanlainen mittasuhdeharha kuin hallituksella näyttää olevan, illuusio pienistä muutoksista. Se kävi selville ed. Ala-Nissilän puheenvuorostakin. Olisin toivonut, että ministeri Pekkarinen olisi ollut paikalla myöskin kuulemassa saman asian. Ihmettelin valtiovarainministeriön virkamiehille tätä asiantuntijakuulemisessa pari päivää sitten. Olemme koko syksyn tavanneet kymmenittäin virkamiehiä, jotka ovat perustelleet erilaisia verojen kiristyksiä, maksujen korottamisia ja etuuksien leikkaamisia sillä, että nämä ovat joka ikinen erikseen vain niin pieniä muutoksia, aivan kuten ed. Ala-Nissilä sanoi, vain niin pieniä muutoksia. Kun näitä laskee yhteen, kohteina ovat koko ajan samat yhteiskunnan heikoimmat jäsenet, ja menetyksiksi heille yhteensä näistä muutoksista tulee sietämättömän korkea summa. Rohkenen epäillä, että keskusta ei ole kehdannut eikä rohjennut tehdä tätä yhteenvetoa oman hallituksensa muutosesityksistä, näistä pienistä muutoksista.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilä kyseli, miksi ei puhuta lapsiperheistä ja heidän ongelmistaan. Niiden aika tulee, ed. Ala-Nissilä, kun perhetukipakettia täällä käsitellään. Nyt ollaan käsittelemässä eläkeläisten asiaa.

247 900 eläkkeensaajaa joutuu tulemaan alle 3 000 markan bruttotuloilla toimeen. Erityisen ongelmalliseksi ja epäoikeudenmukaiseksi eläkeläiset kokevat sen, että he maksavat kansaneläkkeestään ja pienestä työeläkkeestään erikseen vielä kansaneläkemaksua. Samaten he kokevat hyvin epäoikeudenmukaiseksi sen, että vuonna 1993 sosiaaliturvamaksuja eläkkeensaajat maksoivat 3 penniä enemmän kuin tavalliset palkansaajat. Jos ensi vuoden talousarvio toteutuu esitetyssä muodossa, he maksavat ensi vuonna 4 penniä enemmän sosiaaliturvamaksuja kuin palkansaajat, yrittäjät ja maatalouden harjoittajat. Samaten he kokevat hyvin epäoikeudenmukaisena mm. sairauskuluvähennyksen poistamisen, koska heillä on hyvin vähän muita vähennyksiä. Sen vuoksi mielestäni eläkkeensaajille pitäisi indeksitarkistus tehdä.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron vielä ed. Ala-Nissilän puheenvuoron johdosta. Kun hän tuli kesken keskustelun saliin, niin ilmeisesti hän vain tarttuu johonkin asiaan ja lähtee puhumaan ihan eri asiasta ottamatta huomioon ollen-

kaan keskustelua, mitä aikaisemmin on ollut. Hän ei myöskään kuunnellut ed. Nikulan puheenvuoroa, jossa ed. Nikula juuri totesi, miten tämän hallituksen aikana verotus on muuttunut. Olisi ed. Ala-Nissilä kuunnellut edes sitä, niin hän olisi tiennyt, mistä täällä keskustellaan.

Mutta, ed. Ala-Nissilä, kehottaisin teitä kuitenkin tutustumaan opposition yhteiseen vastalauseeseen, josta käy selvästi esille, mitä eläkeläisten kohdalla on tapahtunut. Jos ed. Ala-Nissilä tämän lukee, hän varmasti joutuu myöntämään, että hän on ollut väärässä, ja toivottavasti ryhtyy toimenpiteisiin omassa ryhmässään, että tämä katkaistaan ja oikaistaan pahimmat virheet, mitkä eläkeläisten osalta tämän hallituksen toimesta on tehty.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition taholta on samalla suulla vaadittu elvytystä ja taulukkotarkistuksia ja todettu, että molempia tarvitaan. Totuushan on se, että mitä tiukemmin säästöraameissa pysytään, sitä enemmän jää jaettavaa. Kun jaettavaa ei ole muu kuin velkaraha tai säästämällä otettu, niin tässä on konstit vähissä.

Mitä tulee kansaneläkeläisiin, niin kyllähän varmasti edustajakollegat hyvin tietävät, että jos verrataan pienituloista eläkeläistä ja saman summan tienaavaa työssä olevaa, niin kaikilta otetaan. Tässä valossa ja tässä vertailussa eläkeläisten maksuosuudet ovat olemassa, mutta verrattuna saman summan tienaavaan yksinhuoltajaan jne. säästövelvoite on kuitenkin lievempi, kuin mitä vastaavat työssäkäyvä joutuu antamaan yhteiseen hyvään.

Taustallahan on se, että oppositio ei ole yhteistyöhaluinen eikä myöskään halua kantaa vastuuta, vaikka näyttää, että päivä päivältä vähän matalammalla äänellä puhutaan, koska vastuu eittämättä lähenee, kun vaalit ovat tulossa.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Pyysin varsinaisen puheenvuoron, kun en ole varma, ehdinkö korjata kaikki väitteet kahdessa minuutissa.

Ensinnäkin minusta tuntuu, että kyllä ed. Ala-Nissilä esiintyi täällä aivan rehellisesti, sillä ei hänelle ollutkaan väliä, mikä asia oli kyseessä, vaan lähinnä tärkeää se, että hän sai puolustaa hallitusta. Se tietysti on hyvä asia hallituspuolueen kansanedustajille. Mutta kyllä kokonaisuuden kannalta pitäisi katsoa sitäkin, mitä tapahtuu eduskuntatalon ulkopuolella, muutoin politiikka muuttuu matematiikaksi. Eduskuntatalon ulkopuolelta tulee juuri se todellisuuden kuva, joka on vasemmiston ja opposition yhteisessä vastalauseessa nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

Aivan kuten ed. Törnqvist täällä totesi, me olemme niin vanhakantaisia kansanedustajia, että me puhumme silloin eläkeläisistä, kun työjärjestyksessä kerran on nimenomaan eläkkeitä ja niiden indeksejä koskeva kysymys. Me puhumme lapsiperheistä sitten, kun on taas lapsiperheiden aika.

Mutta jos halutaan katsoa tätä kokonaisuutta, niin heikennykset eivät valitettavasti kumoa toisiaan. Ahon hallitus on ottanut sekä lapsiperheiltä että eläkeläisiltä. Nimenomaan sitä me olemme koettaneet tuoda täällä esille, että teidän keskeisin ongelmanne on tietysti talouspolitiikassa, kysymys siitä, että te olette itsepäisesti kieltäytyneet elvytyksestä, te olette itsepäisesti kieltäytyneet näkemästä sitä, että tämä maa saadaan nousuun vain työllä. Yli puolen miljoonan työttömyydellä tätä asiaa ei saada kuntoon. On totta, että pitkäaikaiset ratkaisut saadaan vain hallituksen talouspolitiikkaa muuttamalla, ja siitä me, ed. Renko, emme todellakaan voi ottaa vastuuta. Me olemme oppositiossa ja olemme kaikissa kohdissa tuoneet esiin, että meillä on myös erilainen kanta. Jos me olisimme samaa mieltä oppositiosta käsin, me voisimme totta kai tukea hallitusta, mutta meillä on todella erilainen kanta sekä talouspolitiikan peruslinjaan että myöskin siihen tapaan, millä niukkuutta on jaettu. Totta kai me silloin kieltäydymme siitä vastuusta, siitä epäoikeudenmukaisesta työstä, mitä hallitus on nyt tehnyt.

Minun mielestäni on, arvoisa puhemies, kuitenkin jollakin tavoin lähes irvokasta, että juuri samaan aikaan, kun Suomi on hakenut EY:n jäsenyyttä ja on ollut niin huolestunut neuvottelujen etenemisestä, ja samaan aikaan kun EY viettää eurooppalaista vanhusten vuotta, niin samanaikaisesti täällä hallituspuolueiden edustajat suunnilleen kilpailevat siitä, kuinka paljon he voivat meidän yhteiskuntamme seniorikansalaisia syyllistää. Ei ole oikein asettaa heitä vastakkain nuoremman sukupolven kanssa sellaisista asioista, joihin he eivät voi ottaa enää uudelleen kantaa. Eläkeläinen on elämänsä ehtoossa, hän on tehnyt kaikki elämänsä tärkeimmät ratkaisut, ei hän voi niitä keriä enää uudelleen. Mutta meidän asiamme on pitää huoli siitä, että pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan kestävän kehityksen periaatteet voivat taata turvallista elämää niin lapsille, työikäisille kuin eläkeläisillekin.

Minun käsittääkseni, arvoisa puhemies, olisi hyvä asia, että me saisimme hallituspuolueiden kanssa täällä rakentavan keskustelun aikaan, kun näyttää siltä, että oppositio ja hallitus sitä eivät pysty muuten luomaan. Oppositio on valmis, mutta hallitus tuntuu sitä pakenevan. Tämä senkin vuoksi, että asioiden käsittelyn pitäisi olla pitkäjänteistä. Ja meillä toki on yhteinen vastuu koko Suomesta, mutta tuntuu, että hallituspuolueet haluavat kantaa tätä vastuuta täysin yksin ja katsomatta Eduskuntatalon ulkopuolelle.

Ministeri Pekkarinen oli täällä hetken, mutta hänkin otti hyvin taktisteknisen asenteen. Hän vain puolusti hallitusta ja sitten ryntäsi ulos ja kertoi kyllä mennessään, että hän menee upseerien tilaisuuteen. Hyvä niin, he varmasti ovat hänen alaisiaan. Mutta minä toivoisin todellakin, että edes tämä keskustelu avaisi hallituspuolueiden kansanedustajien silmiä sen verran, että he lukisivat työjärjestyksen mukaisesti käsittelyssä olevan asian mietinnön ja siihen liittyvät vastalauseet ja näkisivät ne faktat, mitä sitä kautta tulee meille todellisesta elämästä tämän talon ulkopuolelta.

Ed. H e l l e : Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Hämäläisen puheenvuoroa täydentääkseni, kun ed. Hämäläinen totesi, että hallitus ei ota ollenkaan huomioon näitten monien niin sanotusti pienten tekojen yhteisvaikutusta. Näinhän on. Tämä asennehan tuli erittäin selvästi esiin ed. Ala-Nissilän puheenvuorossa, kun hän sanoi, että kysymys on joistakin kympeistä. No, tänään muutama kymppi, huomenna pari kolme, seuraavana edelleen. Näinhän tämä on toiminut. Huomautan vielä siitä, että esimerkiksi Stakes on tehnyt tutkimuksen tiettyjen rasitteiden jakautumisesta, ja on esimerkiksi osoitettu selvästi, että yksinhuoltaja-lapsiperheet ovat kärsineet kaikkein eniten, minkä en kuvittelisi olevan edes tämän Ahon porvarillisen hallituksen tavoitteena. Näin sinisilmäinen tässä asiassa olen.

Totean vielä, että mm. perustuslakivaliokunta on tänään yhdessä mietinnössään puuttunut tähän ongelmaan eli siihen, että näistä yhteisvaikutuksista kukaan ei näytä kantavan huolta.

Totean vielä sen verran, kun täällä suureen ääneen puhutaan, että nyt pitää säästää, että johtuen juuri tästä tavasta tehdä hätiköityjä esityksiä tutkimatta niitten vaikutuksia useat näistä ns. säästöistä merkitsevät todellisuudessa lisää kuluja, ei ehkä juuri tämän kalenterivuoden tai seuraavan kalenterivuoden aikana, mutta pitemmällä tähtäimellä. Juuri näkemyksen puute, mikä hallituksella on, on mielestäni kaikkein kamalin asia.

Ed. R e n k o : Arvoisa puhemies! Verojaosto kuunteli eilen eri tutkimuslaitoksia ja maan taloudellista johtoa ja VM:n kansantalousosastoa juuri tästä, miten kansan selkäranka kestää. Oli kysymys arvonlisäveron aikataulusta. Kyllä näitä puntaroidaan. Kyllä totuus on se, että kaikki tutkijat ovat sitä mieltä, että vielä ensi vuonna kotitalouksien ostovoima laskee. (Ed. R. Aho: Kestääkö?) Arviot heittivät 2,5 prosentista —5 prosenttiin. PT oli synkin, niin kuin se on tähänkin saakka ollut näissä ennusteissaan. Eli tämä on kyllä tiedossa. Kaikilta tuli kolme konstia, joilla pitäisi kyetä pelaamaan:

Viennin pitää vetää. Okei, se vetää, se orastaa, mutta se ei vielä varmasti varman päälle vedä niin, että se yksistään riittää.

Seuraavana oli julkisten talouden hallittu rakennemuutos, johon liittyy eläkepommit lyhyellä ja pitkällä aikavälillä ja koko sosiaalisektorin rahoitus, josta nyt keskustelemme.

Kolmantena he esittivät työllisyyden hoidon, ja ongelmana on nimenomaan joustamattomuus työelämän lainsäädännössä. Itse lisään siihen vielä työmarkkinamekanismin jäykkyyden, kankeuden.

Tässä se keinovalikoima tuntuu olevan tälle ja seuraavalle hallitukselle. Jos ei kyetä julkista sektoria remontoimaan nopeammalla aikataululla ja jos työllisyydessä on hidastelu päällä näillä mekanismeilla, jotka meillä on ja joita ei haluta purkaa, niin tätä kitkuttamista kyllä riittää pitkään. Se elvytys tapahtuu silloin vain velkaa lisäämällä. Siinä yhteydessä tietenkin sosiaalipaketinkin eteenpäinvieminen joko velkarahalla tai näillä keinoilla, mitkä on valittu, ovat ne kaksi ne kaksi vaihtoehtoa. Jos teidän keinonne on velan lisääminen, niin kyllä silloin pitää ottaa myös riski siitä, että meidän korkopolitiikkamme muuttuu toiseen suuntaan kuin nyt. Kansa on iloinen, että korot on saatu kuitenkin laskuun. Sekin on yksi elvytyksen keino.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa puhemies! Totta kai eläkeläisten perusturvasta täytyy pitää niin hyvin huolta kuin vain yleensä pystymme ja lapsiperheistä pitää pitää huolta, mutta minä omalta osaltani yritin tuoda tähän keskusteluun sen näkökulman, että näissä kaikissa valtion päätöksissä, myös sosiaalipäätöksissä, on tietty velkaraha, mikä meillä on olemassa. Tämä keskustelu ohittaa tämän. Nyt me tiedämme, että meille

tulee 5 miljardia korkomenoja joka vuosi lisää. Me viemme siis japanilaisille sijoittajille sellaista rahaa, mitä me todella kipeästi tarvitsisimme suomalaisten ihmisten perusturvan hoitamiseen. Jos tämä kehitys jatkuu, se johtaa siihen, että valtiontaloudesta häviää liikkumavaraa. Me emme pysty ylläpitämän sitä sosiaaliturvaa, mikä meillä on.

Jos ei tätä tosiasiaa tunnusteta, niin silloin petetään Suomen kansaa tässä asiassa. Erityisesti nuorten ihmisten niskaan kaadetaan sellaista taakkaa, jota he eivät ole ansainneet. Tämä selkeä totuus meidän täytyisi nähdä tässä yhteydessä, jos me haluamme todella suomalaisten ihmisten perusturvasta ja hyvinvoinnista vähänkin pitemmän päälle eduskunnassa vastata.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Vaihtotaseen yksipuolinen tuijottaminen vie Suomen kohden banaanivaltioyhteiskuntaa täällä pohjoisella arktisella alueella. Ed. Ala-Nissilä toivottavasti kuuli sen poistuessaan salista. Nimittäin Latinalaisesta Amerikasta ja kehitysmaista tuttu kuvio on se, että jos vain vaihtotasetta katsotaan eikä kiinnitetä huomiota kotimaiseen kulutukseen ja jos lisäksi sitä niukkuutta, mikä kotimaahan jää, jaetaan yhtä epäoikeudenmukaisesti, niin meistä tulee halvan työvoiman ja epäoikeudenmukaisen tulonjaon maa. Sitä totisesti minä en haluaisi perinnöksi lapsilleni.

Toinen asia on se, että kun me puhumme tästä kokonaisuudesta, niin näyttää siltä, että hallituspuolueiden edustajat haluavat unohtaa myös sen taakan, minkä he ovat siirtäneet kunnille. Kun kuntien talous on menossa hurjaa vauhtia alaspäin kasvavien velvoitteiden vuoksi, ne joutuvat myös lisäämään verotusta ja ne joutuvat lisäämään maksuja. Ja mihin nämä kohdistuvat? Ne kohdistuvat jälleen niihin samoihin ryhmiin, joita valtiovalta hallituksen toimesta on jo rokottanut. Tämän vuoksi on erinomaisen tärkeä asia, että tämä eduskunta katsoisi myös nykyhetkeä kokonaisuutena eikä pelkästään puhuisi tulevaisuudesta jonkun tulevaisuusselonteon pohjalta, mikä sinänsä saattaisi olla tarpeellista, mutta mikä mielestäni näytti olevan enemmän tulevaisuuspakoa.

Puhuminen nuoresta sukupolvesta vastakkain vanhemman sukupolven kanssa antaa myös sen harhaisen käsityksen, että ihmisistä pääsee eroon sitä mukaa, kun he elävät kauemmin ja he vanhenevat. Se on sitä ikädiskriminaatiota, jota, ed. Ala-Nissilä, ei tulla sietämään sitten, jos teidän vastaanpyristelystänne huolimatta joskus Suomi on EY:n jäsen. Mutta jo Euroopan neuvoston velvoitteet vanhusväestön hoitamiseksi ja heidän tasavertaiseksi osallistumisekseen yhteiskunnassa asettavat varsin kyseenalaiseen valoon teidän asenteenne. Sukupolvien välistä ristiriitaa ei pidä lietsoa, pitää löytää yhteisymmärrystä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Minäkin olin paikalla eilen kuuntelemassa tutkimuslaitosten edustajia kansantalouden suhdannekuvasta. Tämä asiantuntijakuuleminen oli huomattavasti monipuolisempaa kuin ed. Renko kuvaili. Oli niitä asiantuntijoita, jotka uskoivat hallituksen vientivetoiseen linjaan, siihen, jossa inflaatiokehitys asetetaan ensimmäiseksi tavoitteeksi tai vaihtotaseen vajeen kääntäminen nousuun asetetaan yhteiskuntapolitiikan ykköstavoitteeksi. Mutta oli myös niitä asiantuntijoita, jotka samoin kuin sosialidemokraattiset kansanedustajat ovat asettaneet työllisyyden hoidon yhteiskuntapolitiikan ja talouspolitiikan tärkeimmäksi tavoitteeksi.

Talouspolitiikan valinnoista on hyvin suurta erimielisyyttä. Se nimenomaan kärjistää yhteiskunnan ilmapiiriä ja kansalaisten kärsivällisyyttä tällä hetkellä. Kansalaisten usko hallituksen sosiaaliseen mielenlaatuun on aikoja sitten murtunut. On nähty, että nimenomaan heikoimmat on hallituksen politiikan jalkoihin jo nyt poljettu ja heikoimmat ihmisryhmät nimenomaan asetettu vastakkain. Sitä kuvaa myös hyvin tämä keskustelu istuntosalissa. Hallituspuolueiden sosiaalivaliokunnan jäseniä ei juuri ole paikalla ollut, kokoomuksesta ei ole edustajia täällä paikalla ollenkaan, ja nekin keskustan edustajat, jotka paikalla ovat, käyvät keskustelua veropolitiikasta, sen sijaan että he uskaltaisivat pureutua nyt esillä olevaan asiaan: eläkeläisten asemaan ja eläkeläisten heikkoon toimeentuloon.

Ed. M u t t i l a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Rengon ja ed. Ala-Nissilän puheenvuoroista seuraavaa:

Kun ed. Renko kertoi, että näkemyksenä on, että bkt edelleenkin laskee, niin eikö se ole väärä tavoite? Eikö hallituksen pitäisi toimia niin, että työllisyyden parantamisen kautta myös bkt:tä saataisiin nousemaan eikä alistuttaisi ilman muuta siihen, että näin tulee tapahtumaan.

Toiseksi ed. Ala-Nissilä ikävällä tavalla mielestäni asetti eri ikäpolvet vastakkain. Ajatus siitä, että pieniä ja vähän suurempiakin eläkkeitä korotetaan indeksillä, kun kuitenkin erittäin iso osa eläkkeensaajista joutuu tulemaan toimeen

alle 3 000 markan eläkkeelle, ei ole kohtuuton eikä nuorten ikäpolvien pettämistä, koska tällä hetkellä nuorille pitää antaa mahdollisuus tehdä työtä. Siihen pitää vaikuttaa talouspolitiikalla. Siihen ei voi vaikuttaa niin, että eläkkeiden indeksit jätetään tarkistamatta, ei todellakaan voi.

Jos nyt puhutaan siitä, että me kasaamme nämä vaikeudet lastemme ja nuortemme niskaan, niin hyvänen aika, johan me pidämme niitä vaikeuksia heidän niskassaan tälläkin hetkellä, kun pidämme nuoria työttöminä. Ensi viikolla täällä salissa on käsillä myös perhetukipaketti, jossa nyt olemassa olevia lapsiperheitä erittäin ankarasti kuritetaan.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Omasta mielestäni en ole asettanut lapsia ja eläkeläisiä vastakkain enkä sitä tee. Itse asiassa tunnen eläkeläisten elämäntilanteen aika hyvin. Olen ollut eläkeläisjärjestön taloudellisessa toiminnassa hyvin paljon mukana.

Ennemminkin viittasin kympeistä puhuessani siihen, että perhetukipaketin yhteydessä on puhuttu siitä, pitäisikö lapsilisiä vielä kympillä tai kahdella korottaa. Minä sanoin, että se ei sittenkään ole oleellista, vaan se on oleellista, että me otamme velkaa 90 000 viisilapsista perhettä kohden tänä vuonna. Tämä kehitys on hyvä, jos tosiasioista puhutaan, meidän kaikkien yhdessä myöntää.

Kuitenkin, kun yleisellä tasolla keskustellaan, olen sitä mieltä, että hyvä talouspolitiikka on parasta sosiaalipolitiikkaa. 80-luvulla meillä suosittiin kulutusta, teollinen pohja, viennin pohja rapautui, pääsi tapahtumaan erittäin paha ylikuumeneminen. Nyt olemme vaikeuksissa ihmisten perusturvan hoitamisen kanssa. Se johtuu siitä, että meillä oli väärä talouspolitiikka koko 80-luvun erityisesti sen loppuvaiheissa.

Nyt meidän on tärkeätä saada vahvaa pohjaa talouden alle. Se voi tapahtua vain sillä tavalla, että saadaan vienti vetämään, niin kuin se nyt vetää jo poikkeuksellisen hyvin, saadaan velkaantuminen sillä tavalla hallintaan, että korot voivat edelleen laskea ja markka vahvistua — päinvastainen kehitys johtaa erittäin huonoon tilanteeseen — ja saadaan tuotannollisia investointeja liikkeelle ja työmarkkinoille järkevä ratkaisu. Jos sitten voidaan todeta, että meillä vielä jostain löydetään rahaa lapsiperheiden ja eläkeläisten tilanteen helpottamiseen, niin totta kai se pitää käyttää. Mutta perustan täytyy olla kunnossa, jotta me voimme suomalaisten ihmisten perusturva tulevina vuosina hoitaa. En minä puhu mistään tulevaisuusselonteosta, vaan velkaantuminen voi jo lähivuosina mennä sillä tavalla hallinnasta pois, jos opposition talouspolitiikkaa noudatetaan, ettemme pysty perusturvaa hoitamaan.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen totesi, että täällä puhutaan vain veroista. Ed. Hämäläinen varmasti verojaoston jäsenenä erittäin hyvin tietää, mikä merkitys verotuksella on ihmisten kulutusmahdollisuuksille. Minusta on aivan oikein, että tämä keskustelu on laajentunut myös verotussektorille, koska, niin kuin itsekin monissa puheenvuoroissani olen peräänkuuluttanut, nyt pitäisi löytyä sosiaalista mieltä ja purkaa se sinipunan verouudistus, josta saataisiin sen verran liikkumavaraa, ettei olisi pakko tehdä näitä päätöksiä, mitä nyt valitettavasti kaiken aikaa joudutaan tekemään eli puuttumaan kaikkein heikompiosaisten toimeentuloon. Minusta olisi älyllisesti reilua ja rehellistä, että SDP:kin myöntäisi sen, että silloin tuli tehdyksi väärin ja nyt se pitäisi korjata.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttilalle, miksi te ette muuta verotusta mieleiseksenne, kun teillä on nyt valta ja voima? Se on aivan hallituksesta kiinni, että se siitä.

Ed. Ala-Nissilä, tällä menolla Suomi velkaantuu lisää. Me olemme sellaisessa kierteessä, että jos sille ei panna jarruja, jos työtä ihmisille ei saada vaikka keinotekoisesti eli tätä kierrettä ei saada katkaistuksi, niin ette millään estä sitä, etteikö Suomi jatkuvasti velkaantuisi. Ongelma on siinä, että vaikka vienti vetää, se ei auta Suomea ulos tästä kaaoksesta, koska kotimarkkinat kuihtuvat. Nyt kun jatkuvasti leikataan lisää, niin kuin tämäkin laki leikkaa eläkeläisiltä tai ei lisää ostovoimaa, kun lapsiperheiltä leikataan, kun julkiselta sektorilta leikataan ja saadaan aikaan lisää työttömiä ja kun toimeentulotukimenot kasvavat, työttömyysturvamenot kasvavat, niin on aivan selvää, että me olemme sellaisessa kierteessä, syöksykierteessä, jonka pohjaa ei näy, jos talouspolitiikkaa ei muuteta. Se näyttää tälle hallitukselle olevan mahdottomuus.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Jos ehdottomasti halutaan kääntää puhe verotukseen, niin puhutaan sitten verotuksesta.

Eläkeläisten verotus kiristyy ennennäkemättömästi ja enemmän kuin minkään muun kansalaisryhmän verotus tulee kiristymään, ja kaikilla kansalaisilla tulee kiristymään huomattavasti. Mutta eläkeläisten verotus kiristyy niin

paljon, että on ollut syytä jo huolestua ja ryhtyä puhumaan kansalaisten syrjinnästä iän perusteella.

Mitä yleiseen suhdannekuvaan tulee, niin me kaikki tiedämme, että vienti on kehittynyt suotuisasti, kilpailukyky on parantunut viitisenkymmentä prosenttia, vaihtotaseen vaje kääntynyt ylijäämäksi, inflaatio on alhainen, korot ovat alhaisia. Mutta työttömyys sen kuin kasvaa.

Ed. Ala-Nissilä, on turha harhauttaa kansalaisia puhumalla näistä veloista ikään kuin tällä hallituksen talouspolitiikalla olisi saatu velat hallintaan. Näinhän ei ole, vaan velka kasvaa jatkuvasti ja velan osuus kapenevasta kansantuotteesta kasvaa erittäin rajusti tulevina vuosina.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1994 ja työntekijäin työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 247
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 44

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 44. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 1—4 §, johtolause ja nimike sekä
toisen lakiehdotuksen 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

---

13) Ehdotukset laeiksi kaupparekisterilain ja toiminimilain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 246
Talousvaliokunnan mietintö n:o 46

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 46. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 1, 3, 3 a, 4—6, 9—13, 13 a, 13 b, 15, 16, 20, 21, 21 a ja 29 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
toisen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotukset laeiksi osuuspankkilain ja rahoitustarkastuslain 2 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 219
Talousvaliokunnan mietintö n:o 47

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 47. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 37 ja 38 §, 41 a — 41 o §, 6 a luvun otsikko, 42 ja 96 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
toisen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

---

16) Ehdotukset laeiksi Suomen Hallitusmuodon, valtiopäiväjärjestyksen sekä valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta

Jatkettu toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 317/1992 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10
Suuren valiokunnan mietintö n:o 2

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 2, josta ilmenee, että suuri valiokunta on päättänyt yhtyä eduskunnan asiassa tekemään päätökseen.

Keskustelu:

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Suuri valiokunta on tullut tutuksi silloin, kun se on joutunut toimimaan eräänlaisena itsenäisten kansanedustajien rangaistuslaitoksena, palauttamaan hallituksen esittämään muotoon säännökset, joita on täysistuntokäsittelyssä muutettu. Nyt suuri valiokunta on kuitenkin asettunut samalle kannalle kuin eduskunnan täysistunto Eta-sopimuksen kansallista valmistelua koskevan hallitusmuodon 33 a §:n muutoksesta.

Valiokunta pitää tätä säännöstä kielellisesti onnistuneempana kuin perustuslakivaliokunnan mietinnössä olevia säännöksiä. Siis suuri valiokuntakin myöntää, että asiallisesti nyt ei kovin suuresta erimielisyydestä ollut kysymys, ja valiokunta pitää selvyyden vuoksi hyvänä sitä, että pykälä eduskunnan päättämin tavoin kirjoitetaan nyt selkeästi poikkeukselliseksi hallitusmuodon 33 §:stä.

Kun se säännös kuuluu: "Valtioneuvosto määrää, sen estämättä mitä 33 §:ssä säädetään, 1 momentissa tarkoitetussa kansainvälisessä toimielimessä tehtävän päätöksen kansallisesta valmistelusta", jää tietysti kysymään, mihin tästä nyt on tehty poikkeus. Hallitusmuodon 33 §:hän säätää niin, että tasavallan presidentti määrää maan suhteista ulkovaltoihin. 33 § on ulkopolitiikkapykälä, niin kuin moneen kertaan on todettu, ja nyt puhutaan kansallisesta valmistelusta.

Tältä osin on se ongelma, jota olen toistuvasti tuonut esiin, että lakiehdotus hyväksyttynä jättää auki keskeisiltä osilta tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja eduskunnankin toimivaltasuhteet. Erityisesti valtioneuvoston ja tasavallan presidentin välinen suhde jää epäselväksi, määrittelemättä.

Eilen 70 vuotta täyttänyt tasavallan presidentti Koivisto on merkittävällä tavalla parlamentarisoinut tasavallan presidentin vallankäyttöä ainakin sisäpolitiikassa, jota on helposti voitu seurata. Ulkopolitiikan osalta asia tietysti nähdään myöhemmin vasta erilaisten muistelmien ja arkistojen avautumisen kautta. Presidentti Koivisto ei kuitenkaan pidä perusteltuna, että hänen luomansa käytäntö kirjoitetaan lakiin, mikä minun näkökulmastani on vähän erikoinen ajatus. Presidentti Koiviston jälkeen valitaan uusi presidentti. Hänen seuraajansa jälkeen valitaan uusi presidentti ja hänenkin jälkeensä valitaan uusi presidentti. Se on päättymätön sarja presidentinvaaleja. Aina tulee uusi ihminen käyttämään valtaoikeuksia. Lainsäädännön perusidea on juuri se, että säännökset kirjoitetaan sillä tavoin selviksi, että henkilön vaihtuvuus ei aiheuta tässä suhteessa tyylin, päätöksenteon valmistelun tai sisällön muutoksia.

Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan mietinnöstä löytyy muutama hyvin kiintoisa yksityiskohta. Tulee ponsiehdotus, ja nyt sitten eduskunta on päättänyt, mikä on virallinen lyhenne Euroopan liitosta. Se on EU, niin kuin ponteen on kirjoitettu. En tiedä, minkälaisen valmistelun jälkeen tuo U on valittu, sen sijaan että monet puhuvat Euroopan liitosta. Tässä nähdään hyvin syvällisiä asioita. (Eduskunnasta: Tätä on vaikea muuttaa tämän jälkeen!) — Tätä on hyvin vaikea muuttaa, koska en tiedä, miten kerran hyväksytty ponsi muutetaan, paitsi tietysti säätämällä laki tai perustuslaki, mutta en pidä tätä lyhennettä sen arvoisena. — En tiedä, minkälaisen valmistelun ja pohdinnan jälkeen lyhenteen valinta on tehty. Totean, että tilanne on hyvin hankala. Sikäli kuin olen oikein ymmärtänyt, suuren kustantamon eli Sanoma Osakeyhtiön lehdissäkin käytetään erilaisia lyhenteitä. Ehkä tämä ponsi nyt sitten lopullisesti päättää, miten kansa Euroopan — mikä se sitten on nimeltään — liittounionia tai unioniliittoa nimittää. Tilanne on vähän sama kuin Nummisuutareissa, jossa Esko mietti, tuleeko hänestä Kreeta-Esko vai tuleeko Kreetasta Esko-Kreeta.

Suuri valiokunta juhlallisesti lopuksi pitää perusteltuna, että se saa lisää valtaa ja tehtäviä, mainetta ja kunniaa. Valiokunta pitää sille käsittelyssä ehdotettua asemaa perusteltuna. Minusta tämä suuren valiokunnan johtopäätös sinänsä on hyvin vähän yllättävä, vaikka sinänsä yhdyn tähän. En ole suuren valiokunnan jäsen. Minusta se

perustelu, jonka itse olen esittänyt, on paljon tärkeämpi.

Suuri valiokunta toivoo asianmukaisia henkilövoimavaroja. Se on tietysti vähän kiusallista, koska henkilövoimavaroihin kuuluvat myös suuren valiokunnan omat jäsenet. Pidän perusteltuna, että suuren valiokunnan jäsenet jättävät paikkansa eduskunnan täytettäväksi, kun tämä lainsäädäntö on hyväksytty. Sinne valitut henkilöt on valittu aivan toiselta pohjalta kuin nyt uusi tehtävä edellyttää. Olen joskus sanonut, että suureen valiokuntaan on tarpeen valita eduskunnan johtavat persoonallisuudet. Tarkoitan tällä lähinnä eduskuntaryhmien johtoa ja valiokuntien puheenjohtajia.

Valiokunta hyvin suopeasti suhtautuu siihen, mistä eriäviä mielipiteitä on ollut; on jopa äänestetty säännöksiä, että voitaisiin käydä yleiskeskustelu eduskunnan täysistunnossa yhdentymisasiasta. Valiokunta yhtyy siihen, että voitaisiin käydä yleisluontoisista Eta-sopimusta koskevista kysymyksistä yleiskeskustelu. Tämä on ensimmäinen kerta, kun tämä käsite tuodaan. Tähän mennessä on puhuttu yhdentymisasiasta. Oli se sitten yleisluontoinen tai spesifi, pääasia, että eduskunta voi käydä siitä keskustelua.

Sitten valiokunta sanoo "keskusteluja voitaneen". Kaikki varovaisuus on tietysti paikallaan, kun astuu suurien tehtävien eteen: "Keskusteluja voitaneen tarpeen mukaan järjestää myös yksittäisestä yhdentymisasiasta." Se lain sanamuoto, joka ensimmäisessä toisessa käsittelyssä on jo lukkoon lyöty, kertoo, että puhemiesneuvosto voi kuitenkin päättää yhdentymisasian ottamisesta keskusteltavaksi täysistunnossa. Ei siihen tarvita suuren valiokunnan puoltoa. Tältä osin enää itse asiassa tuo kannanotto ei ole aivan korrekti suhteessa tähän lakiin.

Itse lähden siitä, että puhemiesneuvosto on se, jonka tulisi aina painostaa puhemies järjestämään yleiskeskustelu yhdentymisasiassa. Kun havaitaan, että asioiden joukossa on mitättömiä, keskustelua kaipaamattomia asioita, sitten ilmeisesti vähitellen uomat löytyvät.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi totean, että puhemiesneuvoston ongelma on se, että kaikki eduskuntaryhmät eivät ole siellä edustettuina. Mielestäni olisi ollut perusteltua, että olisi voinut tulla jonkinlainen laajennettu puhemiesneuvosto yhdentymisasioiden käsittelyjä valmistelemaan, niin että puhemies saa jokaisen eduskunnassa edustettuna olevan ryhmän mielipiteen kuullakseen ennen kuin hän päättää, järjestetäänkö keskustelu vai ei.

Ed. Helle: Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että muotoilut, jotka lakiesitys on nyt saanut, ja saatesanat tyydyttävät vasemmistoliiton ryhmää ja olemme valmiita kolmannessa käsittelyssä hyväksymään tämän kiireellisenä asiana.

Lakiehdotuksen tarve lähtee Eta-lainsäädännöstä, Suomen liittymisestä Euroopan talousalueeseen, ja esitystä perustellaan juuri sillä, että tämän avulla, nimenomaan suuren valiokunnan uuden roolin avulla, eduskunta voi osallistua Euroopan talousalueen säännösten alustavaan käsittelyyn, voi olla osallisena niiden muotoilussa niin kansallisesti kuin tietyllä tavalla myös koko yhteisön osalta.

Toisena peruslähtökohtana hallituksen esityksessä on se, että tällä ei haluta muuttaa niitä valtasuhteita, jotka tällä hetkellä vallitsevat näiden asioiden järjestelyssä ja käsittelyssä. Tähän seikkaan ryhmämme taholta on kiinnitetty huomiota, ja olemme pitäneet sitä vääränä ja toisaalta myös perustelemattomana lähtökohtana tässä yhteydessä.

Tosiasia ilmeisesti lienee, että nytkin joiltakin osin nämä valtasuhteet kuitenkin muuttuvat eli siinä mielessä tämä tavoite ehkä ei täydellisesti toteudu. On oikeastaan aika pitkälti tulevan käytännön asia ja uusien tulkintojen kautta selviää vasta se, miten todella näitä asioita tullaa käsittelemään ja miten se eroaa siitä, miten vastaavia asioita on tähän asti maassamme käsitelty.

Hallitusmuodon uusi 33 a §, joka nyt ehdotuksessa on, viittaa olemassa olevan hallitusmuodon 33 §:ään ja nimenomaan tarkoittaa sitä kohtaa tuon pykälän alussa, joka toteaa, että Suomen suhteista ulkovaltoihin määrää presidentti. Jatkohan on sitten jotakin siihen tapaan, että kuitenkin sillä poikkeuksella, että ne sopimukset, jotka sisältävät lainsäädäntöasioita tai muuten ovat sellaisia, että eduskunnan hyväksyntä tarvitaan, on eduskunnan hyväksyttävä.

Eilen tasavallan presidentti täytti 70 vuotta ja oli antanut mm. Helsingin Sanomiin haastattelun. Tuossa haastattelussa oli eräs kohta, joka liittyi juuri 33 §:n toimivuuteen ja tulkintaan ja sen tulevaisuuteen. Presidenttihän oli sitä mieltä, näin ainakin tulkitsin, että tuota pykälää ei tarvitsisi muuttaa siinäkään tapauksessa, että Suomesta tulisi Euroopan unionin tai Euroopan liiton tai muuttuneen Euroopan yhteisön jäsen, kuinka sitä nyt halutaan nimittääkään.

Olen siitä asiasta samaa mieltä kuin ed. Nikula edellä, kun hän totesi, että ei ole itsestäänselvää, että käytäntö ja tulkinnat säilyvät sellaisina kuin istuvan presidentin aikana on ollut. Mielestäni on

itsestäänselvää, jos Suomesta tulee todella tuon yhteisön jäsen, että meillä on ongelma siinä, kuka edustaa huippukokouksissa Suomea. Presidentti oli haastattelussa sitä mieltä, että ilman muuta se on pääministeri. Mutta jos meidän hallitusmuotomme säilyy tällaisena ja sellaisena todella, että presidentillä on tavallaan viimeinen sana ulkopoliittisissa asioissa, niin kuin tähänastinen tulkinta on ollut myös nyt istuvan presidentin aikana, siinä tulee nähdäkseni ilman muuta uskottavuusongelma. Siinä mielessä en pidä loppuun asti pohdittuna ja perusteltuna tasavallan presidentin kantaa, että näihin pykäliin ei tarvittaisi siinä tapauksessa, että Suomesta yhteisön jäsen tulee, mitään muutoksia.

En tänään sen enempää puutu asiaan. Kolmannessa käsittelyssä on ehkä syytä hieman enemmän pohdiskella näitä asioita. Totean vain juuri 33 §:nkin osalta ja presidentin kannan osalta, että saattaa olla niin, että pyramidin huipulta katsottuna jää aina joitakin katvealueita, ja niihin liittyvät ongelmat ovat tietysti sellaisia, että meidän tulisi tuoda ne esiin ja pohtia näitä asioita ehkä enemmän kuin tässä talossa on tähän asti tehty.

Ed. A l h o : Arvoisa puhemies! Kun en ole varma, mihin kellonaikaan kolmas käsittely tulee tapahtumaan, käytän tässä yhteydessä puheenvuoron, jossa haluaisin korostaa sitä, että esitetty hallitusmuodon 33 a §:n muotoilu on hyvin merkittävä asia eduskunnan kannalta. Tästä syystä, kun Eta-sopimus kaiken todennäköisyyden mukaan tulee todellakin nyt sitten voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994, on hyvin tarpeellista, että eduskunta päättäisi kiireellisenä hyväksyä tämän muutoksen, jotta voitaisiin turvata se, että muuttuneissa kansainvälisissä olosuhteissa Suomen eduskunnalla on mahdollisuus vaikuttaa niihin kantoihin ja päämääränasetteluihin, joita Suomi asettaa Eta-sopimuksen oloissa suhteessa niihin asioihin, jotka Eta-sopimuksen kautta meillä päätettäväksi ja voimaan saatettavaksi Suomessa aikanaan tulevat.

On hyvä, että tällä muotoilulla ollaan myös hyväksymässä ja näkemässä se, että koko lainsäädännön ala on kansainvälistynyt ja muuttanut luonnettansa. Se, mikä aikaisemmin on ollut pelkästään tosiaankin ulkopolitiikkaa ja koskenut niitä suhteita, joita Suomella on yksittäisiin valtioihin tai kansainvälisiin järjestöihin, on muuttunut jo pidemmän aikaa sellaiseksi, että hyvin monissa niistä asioista, jotka me täällä päätämme, on kansainvälinen ulottuvuus. Sitä ei kuitenkaan tavallaan meidän oma työjärjestyksemme eikä hallitusmuotomme ole nähnyt, vaan ulkopolitiikka ja kansainväliset kysymykset ovat kuuluneet suvereenisti tasavallan presidentin valtaoikeuksiin ja sitä kautta meillä on ollut käytäntö sellainen, että ulkoasiainministeriö on ollut tavallaan se ministeriö, jonka kautta asiat hoituvat ja johon tasavallan presidentti pitää suoraan yhteyttä ilman, että valtioneuvostolla olisi siihen osaa tai arpaa.

Tämä muutos on periaatteellisesti hyvin merkittävä. Se ottaa huomioon siis kansainvälistyvän maailman, ja se tulee parlamentarisoimaan monessa mielessä kansainväliseen päätöksentekoon liittyvää Suomen asemaa. Se vahvistaa ennen muuta valtioneuvoston asemaa, mikä onkin täysin johdonmukaista siitä syystä, että valtioneuvostonhan tulee tavallaan johtaa sitä kansallista valmistelua, joka seuraa kansainvälisissä toimielimissä tehdyistä päätöksistä.

Se tulee myös vahvistamaan varmastikin pääministerin asemaa jo tässäkin muodossa, ja jos todellakin aikanaan neuvottelutulokset EY:n kanssa päätyvät siihen, että Suomesta tulee EU:n jäsen, pääministerin asema on kiistaton jo mielestäni tavallaan tästäkin 33 a §:n muotoilusta johtuen. Sanotaanhan 2 momentissa yksiselitteisesti, että valtioneuvosto määrää kansallisesta valmistelusta, ja valtioneuvostoa tietysti johtaa pääministeri.

On kuitenkin selvä asia, että kun tilanne tulee muuttumaan hyvin oleellisesti myös meidän omassa lainsäädännössämme siksi, että meidän tulee ottaa nyt huomioon ensinnäkin tietysti Eta-säädökset ja ehkä tulevaisuudessa laajemminkin EY:n säädökset, niin käytäntö on se, joka ratkaisee, millaisiksi todellisuudessa muodostuvat eduskunnan vaikutusmahdollisuudet. Niitähän ei todellakaan voi pykälillä määritellä, vaan eduskunnan omasta työkyvystä, motivaatiosta ja harrastuneisuudesta riippuu aika pitkälti sitten se, onko eduskunnalla sitä tosiasiallista vaikutusvaltaa, jota se nyt ainakin tämän pykälämuotoilun kautta voi itselleen tavoitella.

Tästä syystä olen ollut sitä mieltä, että niiden alemman tasoisten säädösten, jotka nyt liittyvät valtiopäiväjärjestykseen tai eduskunnan työjärjestykseen, täytyy olla hyvin joustavia, jotta ne voivat mahdollistaa monenlaisen käytännön. Olennaisempaa on siis vaikutusvalta eikä se, kuinka asiat on kirjoitettu pykäliin. Sen tähden en esimerkiksi ole pitänyt hyvänä sitä, että pidettäisiin välttämättömänä aina yleiskeskustelu istunnossa, aina pitäisi olla kaikki nämä muotosei-

kat, jotka meillä omaan sisäiseen työskentelyymme ovat liittyneet silloin, kun olemme hallituksen esityksiä täällä saattaneet käsitellä ja panneet vireille niitä valiokuntatyöhön lähettäessämme.

Haluan siis, että hallituksen ja eduskunnan ja tässä tapauksessa suuren valiokunnan kesken löytyy se toimintatapa, jossa luottamuksellinen kommunikaatio on mahdollista ja jossa todellakin haetaan laajaa yhteisymmärrystä niin, että myös eduskunta voi sitoutua niihin ratkaisuihin, joita valtioneuvoston kautta Eta-neuvottelupöytien ääressä tullaan sopimaan.

Tämä käytännön joustava kehittäminen ja luottamuksellisuus on mielestäni ensiarvoisen tärkeä asia erityisesti siitä syystä, että jos Suomesta tulee EU:n jäsen, niin silloin sen pohjalle on hyvä rakentaa myös sitä eduskunnan ja parlamentaarisen vaikutusvallan muotoa, joka on hyvin tärkeä silloin, kun, voi sanoa näin, osa kansallisesta päätöksentekovallasta siirtyy kansainvälisille foorumeille.

Sanoinkin, että tämän ehdotuksen kiireellinen käsitteleminen on perusteltua, koska muutoin nämä käytännöt tietysti muodostuvat sellaisiksi, että eduskunnalta ei mitään kysytä ja näin ollen tietysti on helppo jatkaa sitä käytäntöä ja näin, jos ei eduskunta tätä kiireellisyyttä hyväksy, niin se tosiaankin leikkaisi suoraan omat vaikutusmahdollisuutensa pois. En siis toivo, että mistään pienistä syistä todellakaan kiireellisyyttä vastustettaisiin. Olen hyvin iloinen siitä, että keskusteluissa suuren valiokunnan piirissä on nyt voitu löytää muotoilu, joka näyttää saavan eduskunnan viiden kuudesosan enemmistön taaksensa, ja näin voidaan varmistaa se, että eduskunta ei tipahda Eta- eikä EU-junista minnekään.

Tässä yhteydessä kuitenkin on myös syytä korostaa sitä, että kun nyt meidän valtiosääntömme myös tätä kautta tulee uudistumaan ja kun valtiosääntöä todella jatkossakin uudistetaan, niin nyt täytyisi erityisesti korostaa valtiosäännön uudistamisen periaatteellista luonnetta ja sen kokonaisnäkemystä.

Hiukan vaikuttaa nyt siltä, että kun valtiosääntöön ei ole vuosikausiin tai vuosikymmeniin koskettu, vaan se on joustanut ja käytännöt ovat ikään kuin enemmän ohjanneet tilanteiden muutosta kuin itse hallitusmuodon kirjain, niin nyt sitten, kun hallitusmuotoon on puututtu — voidaan kai sanoa, että valtiosäännön uudistamisprosessi lähti liikkeelle presidentin vaalitavan uudistamisen myötä — on alkanut tulla tiheään tahtiin erinäköisiä muutoksia hallitusmuotoon. Nyt vaikuttaa mielestäni siltä, että periaatteellinen pohdinta siitä, mitkä ovat todellakin keskeisten valtioelinten väliset suhteet ja minkälaisen luonteen valtiosääntö saa, on kadonnut ja tällä hetkellä näyttää siltä, että päivänpoliittiset asetelmat vaikuttavat hyvin voimakkaasti niihin kantoihin, joita esitetään valtiosäännön uudistamisesta.

Mielestäni nyt olisi pidettävä pää kylmänä ja ajateltava asioita, niin kuin valtiosääntöön tulee suhtautuakin, hyvin periaatteellisesti ja siten, että voidaan todellakin varmistua siitä, että kokonaisuus on sellainen kuin tavoitellaan. Pienistä valtataktisista syistä ei valtiosääntöön tulisi koskaan puuttua eikä koskea.

Sitten haluaisin sanoa lopuksi senkin asian, joka liittyy siihen, mistä ed. Nikula puhui, mitä lyhennettä nyt sitten, EU, EY vai EL, käytetään. Ilmoittaudun itse suuren valiokunnan kannalle eli haluaisin puhua mieluiten Euroopan unionista. Ehkä tässä voisin siteerata vaikkapa Niilo Jääskistä, joka kehuu olevansa kunnon ugri ja korostaa sitä, että unioni jollakin tavalla paremmin kuin liitto, jota voidaan siis käyttää hyvin monimerkityksisesti suomen kielessä, kuvaa sitä, mistä on kysymys. Minustakin pitäisi pyrkiä siihen, että ei tule koskaan epäselvyyttä siitä, mistä puhutaan. Kun puhutaan Euroopan liitosta, niin mielestäni se on epäselvempi käsite kuin Euroopan unioni, jonka uskon suomalaisten mieltävän nyt uudistuvaksi ja muutoksen kourissa olevaksi, tulevaksi EU:ksi.

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Kun ed. Nikula äsken aloitti tämän keskustelun, hän arvioi, että esillä oleva muutos ei merkitse valtasuhteissa olennaista muutosta. Minä yhdyn tähän arvioon ja totean, että hallitushan näin tarkoitti eikä perustuslakivaliokunta tätä hallituksen tarkoitusta järkyttänyt. Ehkä kuitenkin saa tässä omana käsityksenään todeta, että tämä suuren valiokunnan suorittama muutos taikka täysistunnossa suoritettu muutos, jonka suuri valiokunta on omalta osaltaan vahvistanut ja siihen liittänyt tämän mietinnön, saattaa hivenen tätä painosuhdetta muuttaa. Vaikka näinkään ei tapahtuisi, niin kokonaisuus ainakin tyydyttää varsinkin sen vuoksi, että mielestäni tässä nyt varsin selvästi todetaan, että kysymys on Etan aiheuttamista muutoksista Suomen hallitusmuotoon ja valtiopäiväjärjestykseen, ei muusta.

Ed. Nikula harvinaisella tarkkuudella tarkasteli suuren valiokunnan kantoja. Nykyisin se ei olekaan mahdollista muussa yhteydessä, kun va-

liokunta ei pitkiä mietintöjä kirjoita. Kun ed. Nikula puhui siitä, että suuri valiokunta korostaa voimavarojen lisäämisen merkitystä jnp., luulen, että tässä nyt tarkoitettiin sitä uudella tavalla muotoutuvaa suurta valiokuntaa, ei siis sitä, jossa kokoonpanossa se on nyt. Kun ed. Nikula totesi, että suuressa valiokunnassa on syntynyt uusi käsite "yleisluontoiset Eta-asiat", niin kyllä se esiintyi jo perustuslakivaliokunnan mietinnössä. Sieltä tämä on mielestäni peräisin.

Ed. Vähänäkki: Arvoisa puhemies! Kuuntelin suurella mielenkiinnolla ed. Alhon erinomaista, analyyttista, keskeisiin näkökohtiin pureutuvaa puheenvuoroa tästä lakiesityksestä. Erityisesti haluaisin alleviivata hänen puheenvuorossaan yhtä näkökohtaa. Nythän on niin, että tässäkin huoneessa istuvat kansanedustajat, jotka ovat nk. ei-EU-kansanedustajia, usein alleviivaavat ja ovat ensimmäisinä puhumassa, että eduskunnan pitää niin Etassa kuin EU:ssakin oltaessa saada keskustella, osallistua ja nimenomaan myös päättää asioista mahdollisimman paljon.

Olisi erinomaisen toivottavaa, että nämä ei-EUkansanedustajat huomaisivat, että äänestämällä kiireellisyyttä vastaan he nimenomaan taistelevat itseään ja omia näkemyksiään vastaan, koska jos praksis, käytäntö, alussa Etassa jne. menee sitä tietä, että valtioneuvoston herrat ja virkamiehet käyvät siellä keskustelemassa ja valmistelemassa asioita eikä kunnollisia säännöksiä ole saatu eduskunnan osallistumisen osalta aikaan, niin silloin tosiaan luisuu pois mahdollisuuskin saada jonkin verran enemmänkin asioita tänne.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotukset laeiksi alueiden kehittämisestä ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Jatkettu toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 99
Toivomusaloitteet n:ot 170—172, 175, 179, 182, 191, 196, 204, 205, 207, 213, 217, 219, 238, 239, 241, 248, 260, 264 ja 266—268/1991 vp sekä 45, 47, 53, 55, 56, 58 ja 61/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 20
Suuren valiokunnan mietintö n:o 3

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 3, josta ilmenee, että suuri valiokunta on päättänyt yhtyä eduskunnan asiassa tekemään päätökseen.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotus laiksi yritystuesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 100
Talousvaliokunnan mietintö n:o 45

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 45. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, 1 luvun otsikko, 3—8 §, 2 luvun otsikko, 9—14 §, 3 luvun otsikko, 15—20 §, 4 luvun otsikko, 21—25 §, 5 luvun otsikko, 26—35 §, 6 luvun otsikko sekä 36—38 § ja 7 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Ehdotukset laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä ja laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Jatkettu toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 208
Toivomusaloite n:o 1156/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 30
Suuren valiokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 4, josta ilmenee, että suuri valiokunta on päättänyt yhtyä eduskunnan asiassa tekemään päätökseen.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Suuri valiokunta yhtyi eduskunnan tekemään päätökseen siitä, että aikuisten hammashuollon järjestämistä lykätään kahdella vuodella. Aikuisten hammashuoltoa koskevan lain käsittely eduskunnassa on saanut farssin piirteitä suorastaan.

Kun aikoinaan sairauskulujen verovähennysoikeus poistettiin, mikä merkitsi yli miljardin markan lisätuloa valtiolle, sen vastapainoksi luvattiin järjestää aikuisten hammashuolto. Näin ei käynyt, vaan valtiontaloudellisista syistä asiaa on lykätty useaan otteeseen täällä.

Meillä oli käsittelyssä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa hallituksen esitys siitä, että aikuisten hammashuollon järjestämisestä luovuttaisiin kokonaan, pysyvästi. Valiokunta ei kuitenkaan ollut valmis tätä hyväksymään, koska monet terveyspoliittiset syyt valiokunnan saamien selvitysten mukaan puoltavat sitä, että tässä maassa vihdoin otettaisiin käyttöön sairausvakuutuskorvausjärjestelmä myös aikuisten hammashuollon osalta. Tämä on terveyspoliittisesti erittäin merkittävä ja perusteltu järjestelmä, ja sitä on vuosia yritetty tähän maahan saada. Ahon hallitus tarvittiin näköjään ensin lupaamaan se kansalaisille ja sitten yrittämään perua se kokonaisuudessaan. Valiokunta esitti ainoastaan tämän lain voimaantulon lykkäystä jälleen kerran yhdellä vuodella, mutta sitten täällä salissa äänestyksen jälkeen lykkäystä esitettiin kahdeksi vuodeksi eli vuosiksi 1994 ja 1995, ja nyt valitettavasti suuri valiokunta osaltaan yhtyy tähän käsitykseen, jota pidän erittäin valitettavana.

Me olemme todella kuulleet asiantuntijoita tässä asiassa, ja hampaiden ja suun sairaudet ovat lisääntyneet huomattavasti tässä maassa. Ja valitettavasti meillä on niin kapea-alaista katsantokantaa näköjään myös terveydenhuollon piirissä ja korvausjärjestelmien osalta, ettei ymmärretä sitä, että monta kertaa nimenomaan suun ja hampaiden sairaudet aiheuttavat monia muita sairauksia tai pahentavat niitä. Näin ollen ne aiheuttavat suuria kustannuksia sairaalahoitojaksoina, lääkekuluina ja monina muina vastaavina kuluina, kun sen sijaan myös aikuisten hammashuolto pitäisi saattaa korvausjärjestelmän piiriin. Ei riitä se, että meillä lasten hampaidenhuolto on järjestetty hyvin ja lasten hampaiden kunto on kohentunut viime vuosina huomattavasti. Mutta jos me jatkuvasti jätämme huolehtimatta aikuisten hampaidenhuollosta, merkitsee se sitä, että yhteiskunnassa kustannukset kasvavat tätä kautta eli nuorten hyväkuntoiset hampaat muuttuvat aikuisväestöllä huonokuntoisiksi. Me kaikki tiedämme tänä päivänä, minkälaisia summia joutuvat kansalaiset — aikuisväestö nimenomaan —uhraamaan hampaidensa hoitoon, mutta se on hyvin tärkeää ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa, ja näin voidaan monta kertaa välttää monien muiden sairauksien syntyminen.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin valitettavana sitä, että muistaakseni keskustapuolueen ryhmäjohtajan Kalevi Mattilan ehdotuksesta nyt tämä lykkäys tulee olemaan kahden vuoden mittainen, mutta kuitenkin laihana lohtuna voi todeta sen, että parempi kuitenkin sekin, kuin että kokonaisuudessaan olisi lähdetty tätä lakia — joka ei koskaan siis ole tullut voimaan — romuttamaan, totaalisesti.

Toivottavasti meillä sosiaali- ja terveysministeriössä tehtäisiin vähän perustellumpaa työtä ja arvioitaisiin nyt kokonaisvaltaisesti hampaiden kunnon merkitys ihmisen terveydentilalle. Muistan kun täällä kiivaitakin keskusteluja käytiin siitä, oliko tämä laki sitten laki yksityisen hammaslääkärikunnan etujen puolesta vai mikä tämän lain terveyspoliittinen merkitys oli. Tuntui todella välillä, että unohdettiin nämä terveyspoliittiset merkitykset ja nähtiin tämä vain eräänlaisena tulonsiirtona hammaslääkäreille. Mielestäni järjestetäänpä aikuisten terveydenhuolto yksityisen hammashuollon tai julkisen hammashuollon piirissä, tärkeää on se, että me voimme luottaa siihen, että koko suomalainen aikuisväestö pääsee järjestetyn hammashuollon piiriin kohtuullisin kustannuksin.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Minä olen samaa mieltä, mitä ed. Outi Ojala äsken puheenvuorossaan esitti, olen oikeastaan samaa mieltä kaikilta osin. Mutta kun suuri valiokunta käsitteli tämän asian, tämä on muuten kolmas suuren valiokunnan käsittelemistä asioista, niissä kahdessa muussa asiassa suuri valiokunta oli kaikilta osin täysin yksimielinen, mutta tämän asian osalta suuri valiokunta äänesti, ja muistaakseni äänestystulos oli 11—8, vai oliko 11—6, en nyt ole aivan varma. Enemmistö siis valitsi sen linjan, jonka eduskunnan toisen käsittelyn äänestystulos osoitti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 89
Lakialoite n:o 35
Toivomusaloitteet n:ot 19 ja 41
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62.

Keskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Hallitus on markkinoinut tätä polttoaineverolakia suurena haittaverouudistuksena. Se on kuitenkin täydellinen kupla, koska tämän tuoma lisäverokertymä on vain noin 360 miljoonaa markkaa, koska samassa yhteydessä luovutaan kokonaan erillisestä sähköverosta. Tämä suomalainen polttoaineveromalli poikkeaa perusrakenteeltaan huomattavasti EY:n komission valmistelemasta energiaverotuksesta. Tässä hallituksen mallissahan primäärienergialähteiden vero painottuu 75-prosenttisesti hiilisisällölle ja 25 prosenttisesti energiasisällölle. EY-malli on 50—50. Eli Suomen mallilla suositaan ydinvoimaa. Sen lisäksi Suomen polttoaineveromallin haittana on se, että tässä turve saa hiilidioksidialen, 70 prosenttia, eli sitä tulkitaan osittain tai lähes uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Sen lisäksi tästä mallista puuttuu vero kokonaan palaturpeelta, ja palaturpeen käyttö on jatkuvasti kasvanut ja tulee edelleenkin kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Tulen lain toisessa käsittelyn yhteydessä esittämään vastalauseeseeni viitaten ja sen mukaisesti, että verotaulukko saisi sen muodon kuin vastalauseessa on eli että haittaveroilla, polttoaineveroilla, kerättäisiin noin 5 miljardia markkaa enemmän kuin hallitus esittää ja samanaikaisesti alennettaisiin välillisiä työvoimakustannuksia 5 miljardilla markalla, mikä siis lisäisi työllisyyttä, siirtäisi kustannuksia työvaltaisilta aloilta pääoma- ja energiavaltaisille aloille. Tämä nimelläni jaettu malli perustuu myös EY-rakenteelle eli 50-prosenttisesti vero määräytyisi energia- ja saman verran hiilidioksidisisällön mukaisesti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

21) Ehdotus laiksi hätäkeskuksia koskevasta kokeilusta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 193
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 22

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

22) Ehdotukset laeiksi ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n ja Autorekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta sekä ajoneuvohallinnosta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 180
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 13

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

23) Ehdotus laiksi puolustushallinnon rakennuslaitoksesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 174
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 2

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

24) Ehdotus laiksi rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 152
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 23

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

25) Ed. M. Pietikäisen ym. lakialoite n:o 51 laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. Pietikäinen: Arvoisa puhemies, ärade talman! Fastighetsskattelagen av den 20 juli 1992 har under den tid den varit i kraft visat sig vara behäftad med flera brister. Den allmänna fastighetsskatteprocenten skall enligt lagen bestämmas till minst 0,20 och högst 0,80 procent. Kommunerna har fastslagit relativt höga procenttal för denna skatt.

I praktiken har skatten blivit mycket hög för egnahemsägare med relativt stora tomter som är belägna på stadsplanerad mark. I många kommuner är det speciellt äldre personer, ofta pensionärer, som på grund av tidigare kommunala byggnadsbestämmelser bor i hus som är uppförda på större tomter. Också ideella föreningar, som till exempel ungdoms- och idrottsföreningar samt frivilliga brandkårer, har svårigheter att klara av den nya skatten. De äger ofta gamla hus som är kostsamma att upprätthålla och drabbas nu av upp till tiotusentals mark i fastighetsskatt. Betalningen av även en skälig fastighetsskatt kan medföra problem för personer med små inkomster. För att underlätta betalningen borde det vara möjligt att betala skatten i två rater.

Arvoisa puhemies! Kiinteistöverolaissa on sen voimassaoloaikana ilmennyt monia puutteellisuuksia. Käytännössä vero on muodostunut hyvin korkeaksi esimerkiksi omakotitalon omistajalle, jonka talo sijaitsee suhteellisen suurella tontilla asemakaavoitetuilla maalla. Monissa kunnissa varsinkin vanhat ihmiset, usein eläkeläiset, aikaisempien kunnallisten rakennusmääräysten johdosta asuvat suurehkoille tonteille rakennetuissa taloissa. Myös aatteellisilla yhdistyksillä, kuten nuoriso- ja urheiluseuroilla sekä vapaapalokunnilla, on vaikeuksia selviytyä uudesta verosta. Nämä omistavat usein vanhoja taloja, joiden ylläpito on kallista. Näihin kohdistuu nyt jopa kymmenientuhansien markkojen kiinteistövero. Kohtuullisenkin kiinteistöveron maksaminen voi aiheuttaa ongelmia pienituloisille. Maksamisen helpottamiseksi maksu tulisi voida suorittaa kahdessa erässä.

Kun valtiovarainvaliokunta äskettäin käsitteli hallituksen esitystä n:o 159 laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta, näihin epäkohtiin ei kiinnitetty mielestäni riittävästi huomiota. On kuitenkin syytä korostaa, että valtiovarainvaliokunta oli vaatimuksissaan kanssani osittain samoilla linjoilla mm. koskien mahdollisuutta maksaa vero useammassa erässä ja kiinteistöjen käyttöä yleishyödylliseen tarkoitukseen. Aivan liian vähän on kuitenkin kiinnitetty huomiota yksityisiin tontin omistajiin kohdistuviin epäkohtiin. Heidän pilviä hipovien kiinteistöverojensa taustalla saattaa olla esimerkiksi se, että heidän tonttinsa on kaavoitettu muuhun tarkoitukseen, kuin mihin niitä itse asiassa käytetään, tai että verotusarvo ei jostain muusta syystä pidä yhtä todellisuuden kanssa.

Laki ei saa johtaa siihen, että ihmisten on yritettävä myydä kotinsa, koska eivät veron vuoksi katso itsellään olevan varaa jäädä sinne asumaan. Pidän hyvin tärkeänä, että laki otetaan mahdollisimman pian uuteen käsittelyyn ja että lakialoitteessani esitetyt vaatimukset otetaan huomioon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi maanantain täysistuntoon:

26) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 (HE 253)

27) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14 (HE 254)

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 63 (HE 132)

29) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 64 (HE 218)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen